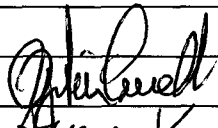
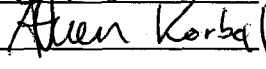

KI-notat nr.: 117/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Småkraft AS/Ystani kraftverk	
Fylke/kommune:	Hordaland/Ullensvang	
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:
Saksbehandler:	Auen Korbøl	Sign.:
Dato:	22 DES 2010	
Vår ref.:	NVE 200709636-25	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95

Telefaks: 22 95 90 00

E-post: nve@nve.no

Internett: www.nve.no

Org. nr.:

NO 970 205 039 MVA

Bankkonto:

0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Ystani kraftverk i Ullensvang herad, Hordaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	15
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	21
Norges vassdrags og energidirektorats (NVEs) merknader	26
NVEs vurdering	31
NVEs konklusjon	39

Sammendrag

Småkraft AS søker etter vannressursloven om tillatelse til å bygge Ystani kraftverk i Ystani i Ullensvang herad. Det er også søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Ystani renner ut i Indre Samlafjorden ved tettstedet Alsåker. Utløpet av elva krysser riksvei 550 mellom Jondal og Utne. Nedbørfeltet som er tenkt utnyttet i Ystani kraftverk er 4,7 km². Nedbørfeltet strekker seg fra sørsiden av Ruklehaugnuten, og nedover mot fjorden. Den øverste delen av vassdraget er snaufjell med bratte sider ned mot elva. I nedre deler er det skog og lyng.

I henhold til de omsøkte planene og med de endringene som søker har fremlagt skal Ystani kraftverk utnytte fallet mellom kote 248 og kote 10. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 1,8 MW og en gjennomsnittlig årsproduksjon på 6,4 GWh. Den planlagte utbyggingen gjelder etablering av et kraftverk med inntak, to overføringer til hovedinntak med delvis nedgravde rørledninger, ledemur, nedgravd rørledning fra hovedinntaket og kraftstasjonsbygning. Inngrep i forbindelse med anleggelse av dammer og rørgater vil i hovedsak bli synlig fra de nærliggende områdene, men deler av

overføringene vil bli synlig i et større landskapsrom. Området langs den nedre delen av Yståni er preget av jordbruksaktivitet og menneskelig påvirkning. Den øvre delen er noe mindre påvirket med furu som dominerende treslag. Prosjektet er planlagt gjennomført kun med bygging av en kort veiforbindelse mellom vestre sideinntak og eksisterende skogsvei. Det skal opparbeides en midlertidig anleggsvei langs hele rørtraseen.

Søker har foreslått slipp av minstevannføring i Yståni på 21 l/s hele året. En utbygging er iht. de reviderte planene kostnadsestimert til 20,5 mill. hvilket gir en spesifikk utbyggingskostnad på 3,20 kr/kWh.

Ullensvang Herad er positive til en utbygging gitt at alle inngrep blir utført så skånsomt som mulig. Hordaland fylke er positiv til en utbygging. Deres uttalelse er gitt før fylkesdelplanen for småkraft var vedtatt, og forholdet til temaer i planen er ikke vurdert. Fylkesmannen i Hordaland motsetter seg heller ikke at det gis konsesjon, men anbefaler NVE å pålegge en helårs minstevannføring. Naturvernforbundet i Hordaland mener at søknaden bør avvises og at minstevannføring ikke kan oppveie de negative konsekvensene ved prosjektet. Ornitologisk forening og Bergen turlag mener at søknaden må settes på vent i påvente av fylkesdelplanen for småkraftverk i Hordaland.

NVE legger vekt på at tiltaket vil gi positive ringvirkninger lokalt og en økning i ny årlig fornybar energiproduksjon på drøyt 6 GWh/år etter de foreliggende planene. Tiltaket vil gi varige inntekter til søker, grunneiere og kommunen. De største ulemperne ved tiltaket er etter NVEs syn de relativt store inngrep prosjektet vil ha sett i forhold til den kraftmengden som skal produseres, og innvirkningen prosjektet vil kunne ha på et fjordlandskap med stor verdi.

NVE mener at det må gjennomføres avbøtende tiltak dersom det skal gis konsesjon til Yståni kraftverk. Dersom kraftverket bygges med et felles inntak på ca. kote 150 der de tre elveløpene renner sammen mener NVE at inngrepene som prosjektet påfører landskapet vil være akseptable. Produksjonen vil da bli redusert med ca. 2,5 GWh/år. Ved i tillegg å slippe en tilstrekkelig helårs minstevannføring så vil også produksjonen og driften av innsekte og bunndyr kunne opprettholdes til en viss grad og dermed ivareta forholdene for fossefall og vintererle på den berørte strekningen.

NVE mener at med de avbøtende tiltakene som er nevnt ovenfor så vil de landskapsmessige inngrepene ved en konsesjon bli akseptable for området.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Yståni kraftverk med inntak på ca. kote 150. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 20.11.2007:

"Småkraft AS ønsker å utnytte deler av fallet i Yståni og søker herved om følgende tillatelser:

1. Lov av 24. november 2000 om vassdrag og grunnvann om tillatelse til:

- Bygging av Yståni kraftverk i samsvar med fremlagte planer.

2. Lov av 29.juni 1990, nr 50 om produksjon, omforming, omsetning og fordeling av energi med mer om tillatelse til:

- Å installere en generator på inntil 1,5 MW i Yståni kraftverk med nødvendig elektrisk anlegg.
- Å installere nødvendig koplingsanlegg for kabeltilknytning
- Legging av 22 kV kabel / luftlinje fra kraftstasjonen og frem til eksisterende 22 kV linje.

Det opplyses at det er inngått avtale med grunneier med fallrettigheter om falleie og øvrige rettigheter til å gjennomføre prosjektet."

Hoveddata tabellen er iht. til de opprinnelige planene som forelå for Yståni kraftverk. Småkraft AS har i seinere tid revidert disse. De nye tallene blir presentert under NVEs merknader.

Yståni kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	4,7
Middelvannføring	m ³ /s	0,48
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,021
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,203
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,03
KRAFTVERK		
Inntak	Moh.	248
Avløp	Moh.	10
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	
Brutto fallhøyde	M	238
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,56
Slukeevne, maks	m ³ /s	0,72
Slukeevne, min	m ³ /s	0,04
Tilløpsrør, diameter	mm	500
Tilløpsrør, lengde (inkl. overf.)	m	1295
Installert effekt, maks	MW	1,4
Brukstid	timer	4287
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,3
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	3,5
Produksjon, årlig middel	GWh	5,8
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	16,2

Utbyggingspris	kr/kWh	2,79
----------------	--------	------

Yståni kraftverk, Elektrisk anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	1,5
Spenning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	1,5
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	120
Nominell spenning	kV	22
Luftilinje el. jordkabel		

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Ullensvang herad har i kommunestyremøte den 28.04.2008 vedtatt følgende:

"Ullensvang heradsstyre rår til at det vert gjeve konsesjon til kraftutbygging i Yståni i samsvar med søknad, men med følgjande vilkår:

- Alle tiltak skal utførast så skånsamt som råd."*

Vi siterer videre fra saksutredningen:

"...

Vurdering:

Generelt.

Alle tiltak som skal gjerast i Hardanger, bør vurderast opp mot kva konsekvensar tiltaket vil gje. Naturen og landskapet er ein del av merkevara for Hardanger. Dette er ei kraftutbygging, som gjer inngrep i eit område der det er lite tiltak i dag. Det er ikkje planlagt nye vegar i samband med utbygginga. Dette kraftverket ligg like i nærleiken av kraftverket som er under bygging i Alsåkerelvi, avstand ca. 370 m.

INON område (Inngrepsfrie område)

Avstand frå INON -grensa til teknisk inngrep i dag er skogsvegar i området. Nytt målepunkt for teknisk inngrep vert inntaksdam. Avstand frå inntaksdam til dagens INON grense er ca. 750 m. Det er eit nasjonalt mål at ein skal redusera minst mogleg av det inngrepsfrie arealet. I samband med dette prosjektet, er utrekna at INON område sone 2 vert redusert netto med 0,4 km² (3-5 km).

[...]

Når data vert samanlikna med data frå konsesjonssøknaden frå Alsåkerelvi, er det teke med det same arealet som er justert i samband med denne utbygginga. Det kan sjå ut som tap av INON – område ved utbygging av Yståni vert mykje mindre enn det som er teke med i søknaden. Det vert

ikkje endring i INON sone 2 og redusert areal i INON område sone 3 (1-3 km) vert om lag 1,0 km².

Utbygging i Hardanger står overfor mange store utfordringar. Ein skal ta vare på landskapsbilete slik at merkevaren "Hardanger" ikkje vert svekka og ein skal ta omsyn både til Nasjonalparkgrense, INON område og 100 m grense frå sjøareal. Totalinngrepet og sluttresultatet, må vera avgjerande for om ein skal tilrå eit prosjekt eller ikkje.

Kulturminne.

Opplysningane om automatisk freda kulturminne, samsvarar med dei registreringane heradet har tilgjengeleg. Søkjarane har opplyst at det er mange eldre kulturminne i området, men at ingen kjem i konflikt med tiltaket. Før tiltaket vert sett i verk, må det likevel på plass ei kulturundersøking for å få avklart om tiltaket kjem i konflikt med kulturminne, jf. krav i reguleringsplanarbeid.

Miljø – landskap.

Yståni ligg lite synleg i landskapsbilete. Dette med unntak av nedste delen, kring kraftstasjonsområdet. Prosjektet er prosjektert med at røyrgata skal nedgravast på heile strekkja. Dette er positivt for sluttresultatet. Overføringsleidningar(320 m) er tenkt lagt i dagen. Dette er negativt for sluttresultatet. Det vert etablert eit nytt luftspenn frå kraftstasjon til dagens høgspenline. Dersom det er råd, bør dei nytta kabel på denne strekkja. Strekkja mellom Utne og Jondal er turistveg. Ved etablering av kraftverket så nær opptil vegen, vert dette negativt for turistane sin oppleving av å ferdast på denne vegen. Rådmannen sitt framlegg til vedtak i samband med søknad til Alsåkerelvi, var at ein bør trekkja kraftstasjonen lengre vekk frå riksvegen. Heradsstyret var ikkje samd i denne vurderinga og vedtaket vart såleis endra i samsvar med den omsøkte plasseringa. Rådmannen vil likevel rå til at det vert vurdert alternativ plassering lengre vekk frå riksvegen. Uavhengig av plassering, må kraftverket stetta støykrava i plan- og bygningslova.

Det er ikkje føreslege minstevassføring i elva, men alminneleg lavvassføring i sumarperioden 1.5 – 30.9 på 21 l/s. Denne elva er normalt tørrlagt i periodar, men med etablering av kraftverket, vert elva tørrlagt i fleire periodar. Slik prosjektet er omsøkt, vert det i eit normalår ca 174 dagar. Kraftverket vil på grunn av lite vassføring i eit normalår ikkje vera i drift i 112 dagar.

Lokalsamfunnet.

Heradet skal i sin tilråding, vurdere om tiltaket har overvekt av positive effektar for lokalsamfunnet og at det ikkje er i strid med regionale føringar. Strekkja mellom Utne og grensa til Jondal er næringslivet i hovudsak knytt til landbruket. Etablering av kraftproduksjon kan vera med å stø opp om landbruksproduksjonen og gje den betra vilkår for framleis drift på bruka. Heradet har ikkje fått opplysningar om kva inntekter grunneigarane vil sitja att med, og såleis er det vanskeleg å vurdere kor god nytta lokalsamfunnet har av etableringa. I søknaden står det opplyst at det er to grunneigarar som har eigedomsrett/fallrett til elva. I følgje dei opplysningar heradet har i kartverket, kan det sjå ut som at dette ikkje er rett. Dette må kontrollerast slik at alle partar som har rettar, vert part i prosjektet.

Samandrag.

Søkjarane har med konsesjonssøknaden skildra korleis dei vil utnytta kraftpotensialet i Yståni. Det kan sjå ut som inngrep i INON- området vert vesentleg mindre enn det som er opplyst i søknaden. Prinsipielt bør det alltid vera minstevassføring i vassdraga. I dette vassdraget er det

så store naturlege variasjonar, at rådmannen ikkje vil rå til at det vert set krav utover føreslege minstevassføring. Eigedomstilhøva må kontrollerast, slik at alle partar som har rett i elva kjem med. Tiltaka som skal utførast ned mot riksvegen bør få ei god utforming. Rådmannen vil på grunnlag av momenta som er nemnde, tilrå ei utbygging av Yståni. Utføringa må halda høg kvalitet, slik at sluttresultatet gjer området like verdfullt. For å sikra at dette vert best mogleg i vareteke og for at arealbruken skal forankrast, vert det sett krav om utarbeiding av reguleringsplan for dette tiltaket.

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Ullensvang heradsstyre rår til at det vert gjeve konsesjon til kraftutbygging i Yståni i samsvar med søknad, men med følgjande vilkår:

- Alle tiltak skal utførast så skånsamt som råd."

Fylkesmannen i Hordaland uttaler i brev datert 15.05.2008:

"...

Fylkesmannen sin vurdering av prosjektet

Med bakgrunn i KU-en som er utarbeidet og ut frå Fylkesmannen sitt kjennskap til området og registreringar i naturbasen kan vi ikkje sjå at almenne interesser i nemnande grad blir råka av utbygginga. Området som blir utbygd har blitt og vil bli nytta av lokalbefolkninga til jakt og turgåing, men desse interessene vil i liten grad bli råka.

Tiltaket ligg langs Nasjonal turistveg. Fylkesmannen vil merke at søknaden ikkje har omtale av konsekvensar for reiseliv/turisme. Vi viser til følgjande formål med det nasjonale turistvegprosjektet:

"De Nasjonale turistvegane skal være strekninger der det gode samspillet mellom vegen og det unike landskapet gir en opplevelsesrik og variert kjøreopplevelse".

Elva har små eller ikkje fiskeinteresser, men nedstrøms kraftverket er det produksjon av sjøauresmolt på eit område på ca 200 m². Dette er ikkje mykje, men stort nok til at det bør takast vare på. At området ikkje er stort nok til å ta vare på ein eigen bestand, slik det er sagt i søknaden, er etter Fylkesmannen sin meining ikkje viktig. Ein slik produksjon er av verdi for den samla mengde sjøaure i Hardangerfjorden. Fylkesmannen meiner difor at det er viktig å oppretthalde ei minstevassføring heile året og ikkje berre om sumaren, som omsøkt. Det bør også vurderast om det er nødvendig med ein automatisk forbisleppsventil for å unngå brå tørrlegging nedstrøms kraftverket, men i denne saka vil det kanskje vere nok at minstevassføringa blir oppretthalden heile året. På denne måten vil ein også kunne oppretthalde noko av det biologiske livet i den delen av elva som blir direkte råka av tiltaket. Dei landskapsmessige konsekvensar av tiltaket er i første rekkje knytt til redusert vassføring samt etablering av inntaksdam, rørgate, veg og kraftstasjon. Landskapet i tiltaksområdet er representativt for regionen, men Yståni er lite synleg i landskapet og ligg vegetativt og topografisk skjult i terrenget. Etter Fylkesmannen sin vurdering vil ei utbygging ha liten innverknad på landskapsbilete for området.

Trongen for å bygge ny veg i samband med prosjektet er gjort lite greie for. Etter Fylkesmannens oppfatning er det ikkje tilfredsstillande at ein konsesjonssøknad ikkje gjer greie for aktuelle arealinngrep som utbygging vil føre til. Fylkesmannen legg til grunn at dette vert

utgreidd og synleggjort før konsesjon ev vert gitt. Kommunen må ta stilling til arealbruken i medhald av plan- og bygningslova.

Ei ev utbygging vil føre til eit netto tap på 0,4 km² inngrepsfrie naturområde, sone 2. Dette er isolert sett eit lite tap, men Fylkesmannen er av den oppfatning at eit kvart tap av inngrepsfrie naturområde bør unngåast. Vi ber NVE vurdere vilkår knytt til tiltaket som ikkje vil føre til tap av INON.

Kraftstasjonen blir bygd i kort avstand til bustadhus. Dette kan føre til at støynivået spesielt mot det næraste kan bli for høgt i høve til gjeldande retningslinjer. Når det gjeld grenseverdiar for støy vil Fylkesmannen gjere merksam på rettleiar T-1442 – Miljøverndepartementets retningslinjer for behandling av støy i arealplansaker, som må leggjast til grunn når kraftstasjonen skal byggast.

Heile området mellom inntaket og kraftstasjonen ligg i følgje Ullensvang herad sin kommuneplan i eit LNF område. Det vil bl.a. sei alle inngrep (inntaksdam, rørgate, veg og kraftstasjon) som ikkje har tilknytning til jord- og skogbruk, anten må ha fritak frå gjeldande kommuneplan eller reguleringsplan må utarbeidast.

Konklusjon

På bakgrunn av overnemnde vil Fylkesmannen ikkje motsette seg at det vert gjeve konsesjon til bygging av Yståni kraftverk. Fylkesmannen vil likevel sterkt anbefale NVE å pålegge konsesjonæren ei minstevassføring heile året som er lik eller større enn alminneleg lågvassføring nedstrøms inntaket.

I tillegg må NVE medverke til at kommunen handsamar arealinngrep på utfyllande måte i samsvar med plan- og bygningslova. Dette gjeld særskilt tilhøve ny ev veg i samband med prosjektet."

Hordaland fylkeskommune fattet følgende vedtak i fylkesutvalget den 23.04.2008:

"...

1. Fylkesutvalet vil rå til at det vert gjeve løyve til bygging av Yståni kraftverk.
2. I god tid før eventuell anleggsstart må det gjerast arkeologiske registreringar, jr.§9 i Kulturminneloven. Dersom det vert registrert automatisk freda kulturminne i konflikt med tiltaket må planane endrast/justerast, eventuelt at saka vert oversendt Riksantikvaren som dispensasjonsmynde.

Vi siterer vidare fra saksutredningen:

"...

3. Verknader av tiltaket

Det er ikkje krav om eigen konsekvensutgreiing for Yståni kraftverk etter lovverket, men det ligg føre ein rapport med miljøvurdering frå Multiconsult. Ein del av underlaget er basert på utgreiing i samband med småkraftutbygging i naboelva Alsåkerelva.

Vassføring

Totalt nedbørsfelt for Yståni er på 5,4 km², og av dette er eit nedbørsfelt på 4,7 km² tenkt nytta i Yståni kraftverk. Middelvassføring i elva er 0,48 m³/s, medan ålmenn minstevassføring ved inntaket er 0,021 m³/s. Ut frå søknaden vil 72% av tilsiget bli nytta i kraftverket. Utbyggjar legg

opp til slepp av minstevassføring lik ålmenn lågvassføring på 21 l/s i sommarhalvåret (1.5 - 30.9). Denne minstevassføringa gjev eit tap i produksjonen på 0,2 GWh. (frå 6,0 GWh til 5,8 GWh).

5% persentil vassføring for sommarhalvåret er rekna til 0,203 m³/s, medan 5 persentil for vinterhalvåret vert rekna til 0,030 m³/s. Dersom ein skulle hatt slepp av minstevassføring lik 5 persentil i sommarhalvåret ville produksjonen bli redusert til 4,9 GWh, eit tap på 1,1 GWh.

Biologisk mangfald

Vegetasjonen langs Yståni er i hovudsak furuskog med mindre parti med lauvskog. Det er inga truga natur- eller vegetasjonstypar i området, og det er ikkje gjort funn av raudlisteartar, sjølv om det er eit visst potensiale for dette. Det er nokre mindre utvikla fossesprøytsamfunn, men det viktigaste verdiane er knytt til kalkkrikt berg og rasmark der nokre mindre vanlege artar held til. Hjort, mår og rev er vanleg i området. I følge rapporten er det ut frå vegetasjonen lite truleg at raudlisteartar av fugl nyttar området til hekking. Av fugleartar som er knytta til vatn er det sannsynleg med førekomst av både fossefall og strandsnipe i Yståni, og også vintererle som er ein sjeldan art på vestlandet kan halde til her sidan arten er registrert i naboelva Alsåker.

Fisk og fiske

Det er eit vandringshinder for oppgang av fisk ved kote 5 om lag 30 m opp i elva frå fjorden, og inga fisk er registrert ovanfor dette. På dei nedste 30 m av elva er det gode gytetilhøve og mogeleg for oppgang av anadrom fisk. Arealet er ikkje stort nok til å kunne huse ein eigen bestand av sjøaure, men ein utelukkar ikkje at feilvandrande fisk frå andre bestandar kan gyte her. I vatna ovanfor inntaket er det ikkje kjent registrerte fiskebestandar.

Inngrepsfri natur og verneinteresser

Yståni eller område kring denne er ikkje verna. Nabovassdraget Alsåker vart vurdert i samband med supplering av verneplan for vassdrag, men vart ikkje fremja av NVE som vernekandidat og vart heller ikkje verna. Eit større samanhengande inngrepsfritt område på 37,1 km² vil bli redusert med 0,4 km² som følge av utbygginga. Samanhengjande inngrepsfrie område på over 25km² vert rekna å ha stor verdi.

Landskap

Landskapet ved Hardangerfjorden er variert frå fjord til ruvande fjell-landskap. Området er rikt på vassdrag i fjellsona som gjev vatn til mektige elver som renn i markante juv eller V-forma struktur nedetter bratte fjellsider. Yståni ligg på nordspissen av Folgefonnhalvøya og renn ut i fjorden ved Ytre Alsåker. Elva har eit V-forma tverrsnitt og renn i hovudsak i kraftige stryk og fossefall med fossesprøytsoner. I tillegg er det mindre bekkekløfter i vassdraget. Topografi og vegetasjon gjer at nedre delar av vassdraget berre tidvis er i synsfeltet til dei som ferdast langs vegen. Øvre delar av vassdraget (over planlagd utbyggingsstrekning) vil ved stor vassføring vere synleg frå andre sida av Hardangerfjorden. Landskapet har jamt over gode kvalitetar med relativt lite inngrep og er vurdert å vere av middels verdi B1. Klasse A utgjer det ypparste av norsk landskap, medan klasse C utgjer område med lite mangfald og betydeleg omfang av skjemmande inngrep.

Skogen må ryddast for å kunne leggje røyrgata, som delvis vert i dagen over bart fjell og delvis grave ned. I etterkant vil ny vegetasjon dempe såra noko, men ny skog kan ikkje få vokse i røytraseen. Dei tekniske inngrepa vil slik til ein viss grad vere synleg lokalt i ettertid.

Kulturminne og kulturlandskap

I konsesjonssøknaden er det nemnt at det er vårstøler i området. I fylkeskommunen sine arkiv ligg det føre arkivopplysingar om mange fornfunn frå Alsåker. På gnr. 114, bnr. 1 vart det i krigsåra bortrudd ein gravhaug med murt gravkiste. Lokalisering skal vera ca. 50 m ovanfor vegen, 10-15 m vest for ein bekk ved Alsviki. Opplysingane vitnar om førhistorisk busetjing, og at tiltaksområdet har potensial for automatisk freda kulturminne utan overflatemarkering.

Friluftsliv

Området har beskjeden bruk i friluftssamenhang. Turstiene er ikkje merka, og utbyggingsstrekninga vert ikkje nytta til fritidsfiske. Vegen i nedre del av utbyggingsområdet ved gardane Myri og Gravene er ein naturleg rute for dei som ynskjer seg høgare opp i nedbørsfeltet. Grunneigarane driv jakt på hjort i området, men det er ikkje sal av jaktrettar.

Landbruk og andre samfunnsinteresser

Det er lite jordbruksareal i nedbørsfeltet, med to småbruk i nedre del og to mindre bruk i øvre del. Gardsbruka på Yståni driv med aktiv bær og fruktproduksjon, og leverer mellom anna til Hardanger Gjestegard som har eit historisk anlegg med frukt og bærpresse. Inngrepa vil stort sett skje i utmark som ikkje er i bruk til sommarbeite. Skog må ryddast på utbyggingsstrekninga. Fallrettseigarane er busett i kommunen og inntekter til desse vil vere med på å styrke busettinga i Ullensvang.

Fruktlageret ved fjorden har i dag har vassinntak i Yståni og vil få eit nytt vassinntak. Det vert også henta vatn frå elva jordbruksføremål.

[...]

Avbøtande tiltak

Minstevassføring er eit tiltak som ofte kan medverke til å redusere dei negative konsekvensane av ei utbygging. Trongen for minstevassføring for dei ulike tema vurdert til 0 for kulturminne, landbruk, friluftssinteresser og grunnvatn. For biologisk mangfald, fisk og ferskvatnbiologi, landskap og vasskvalitet er trongen for minstevassføring vurdert til + på ein skala frå 0 til +++. Ut frå dette legg utbyggjar opp til slepp av minstevassføring lik ålmenn lågvassføring i sommarhalvåret.

4. Vurdering

Arbeid med fylkesdelplan for små vasskraftverk er i gang, med mål om endeleg vedtak av plan hausten 2009. Hovudlina er at nye vasskraftsaker vert handsama etterkvart som dei ligg føre. I følgje planprogrammet vil fylkeskommunen vurdere å be NVE om at konkrete småkraftverksaker vert sett på vent når det i relasjon til fylkesplanarbeidet er gode grunnar for å gjere det. Hovudtema i fylkesdelplanen er landskap, biologisk mangfald, inngrepsfrie naturområde, fisk og fiske, kulturminne og kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv. Denne delen av Folgefonnhalvøya har potensiale for fleire nye småkraftprosjekt, og er aktuelt som eit eige underområde i fylkesplanen. Yståni kraftverk kan ha noko negativ verknad for t.d. fjordlandskap og eit større inngrepsfritt naturområde, men likevel ikkje av ein slik karakter at ein finn det naudsynt å be om at konsesjonshandsaminga vert sett på vent.

Før fylkesdelplan for små vasskraftverk ligg føre er det fylkesdelplan for energi 2001-2012 som er rettesnor for handsaming av slike saker i Hordaland.

[...]

Mål 3 og retningsline A1 syner at det ikkje er noko prinsipielt standpunkt mot ny vasskraftutbygging i Hordaland, men at tiltaka må ta omsyn til miljø og arealkonfliktar. Retningsline A2 og A3 er nærare spesifisering kring dette.

Området vil ikkje ha verknad for verna område, og retningsline A2 er ivareteke.

Av dei regionale interessene i retningsline A3 vil tiltaket ha noko negativ verknad for landskap og eit større inngrepsfritt naturområde. Dei negative verknadene er likevel ikkje så store at det vert naudsynt å rå frå utbygginga.

I høve til retningsline A4 vil ein i hovudsak nytte eksisterande infrastruktur (veg og krafline) slik retningslina oppmoder til.

Når det gjeld vurdering av kulturminneinteressene har tiltaksområdet ikkje vore synfart i samband fråsegn til konsesjonssøknaden. Området har eit visst potensial for automatisk freda kulturminne, det gjeld både traseen for røyrsgata og kraftstasjon. Dersom det vert gjeve konsesjon for tiltaket må det gjerast arkeologiske granskingar før anleggsarbeidet startar opp, jf. Kulturminneloven § 9. Vert det då registrert funn eller konstruksjonar som er førhistoriske, må planane endrast/ justerast eller saka oversendast Riksantikvaren for vurdering av dispensasjon frå Kulturminneloven.

Tiltaket har ikkje krav om eigen konsekvensutgreiing, og retningsline A6 er mindre relevant. Tiltaket inneber ikkje etablering av tunnel, og retningsline A12 er ikkje relevant.

Samla vurdering

Utbygginga gjeld eit område nord på Folgefonnhelvøya som har potensiale for fleire småkraftverk, og i naboelva er det alt gjeve konsesjon til bygging av Alsåker kraftverk. Utbyggingsområdet er ikkje vurdert som regionalt viktig i høve til friluftsinnteresser, og tiltaket er ikkje vurdert å ha vesentleg negativ verknad på biologisk mangfald eller fisk. Yståni er i øvre del synleg i eit større landskapsrom, men topografi og vegetasjon gjer at det på utbyggingsstrekninga er mindre innsyn til elva og dei tekniske inngrepa for vegfarande. Minstevassføring sommarstid vil bøte noko på dei negative verknadene for landskapet, men inngrepa i terreng vil til ein viss grad vere synleg også i ettertid. Bortfall av del av eit større inngrepsfritt område er vurdert å vere negativt, men omfanget er ikkje så stort at det gjev grunnlag for å rå i frå utbygginga. Dersom det vert gjeve konsesjon må det i god tid før eventuelt oppstart av anleggsarbeid gjerast § 9 undersøkingar i høve til Kulturminneloven."

Statens vegvesen, Region vest uttaler i brev datert 18.02.2008:

"...

Viser til motteken søknad om løyve til bygging av Yståni kraftverk i elva Yståni i Ullensvang herad.

Statens vegvesen har ikkje merknader til konsesjonssøknaden om bygging av kraftverk i elva Yståni.

Viser elles til at det er planlagd å byggja ny kraftstasjon ca. 40 meter frå fjorden på oppsida av Riksveg 550. Ein gjer merksam på at det fleire stader i konsesjonssøknaden er referert til "fylkesvegen", det skal vera riksvegen.

Det er opplyst at det ikkje er behov for nye anleggsvegar for å gjennomføra tiltaket.

Kraftstasjonen vil liggja på kote 10, på oppsida av Rv 550. I høve bruk av eksisterande avkøyrslar eller nye avkøyrslar må dette avklarast nærare gjennom reguleringsplan eller ved eigen søknad om dispensasjon, men slik at dei tilfredstiller våre krav til sikt, kurveutforming, stigningstilhøve m.m. Ein minner også om at byggjegrenser mot riksveg i utgangspunktet er 50 meter og alle bygg nærare vegen krev dispensasjon.

Vert det gjeve konsesjon og løyve til bygging av kraftverk vil Statens vegvesen vera ein part i diskusjonar med omsyn til det som er nemnd ovanfor.”

Bergen Turlag uttaler i brev datert 07.04.2008:

”...

Friluftsliv

Området ved Ystâni kraftverk har så langt vi kjenner til beskjeden betydning som friluftslivområde. Bergen Turlag og tilhørende lokallag har ikke merket ruter eller hytter i nedbørsfeltet. Bruken av området er nok i hovedsak lokal.

Inngrepsfrie områder

Bergen Turlag mener det er avgjørende at man ikke reduserer volumet av villmarksområder i fylket. Det finnes ikke erstatningsarealer for tapte inngrepsfrie områder. Vi mener derfor at inngrepet har stor negativ virkning ut i fra dette viktige kriteriet.

Nasjonale miljømål slår fast at vi skal hindre oppsplitting og ødeleggelse av gjenværende naturområder med urørt preg. Status for inngrepsfrie naturområder i Norge viser at inngrepsfrie naturområder stadig fragmenteres og at sammenhengende områder splittes opp. Det er viktig og sikre sammenhengende naturområder både for å sikre biologisk mangfold og ikke minst for å sikre opplevelsesverdien av urørt natur. Urørt og variert natur er sentralt for naturopplevelse, rekreasjon og friluftsliv.

De nasjonale miljømålene for inngrepsfri natur går blant annet fram av stortingsmelding nr 39 (1996-97) om regional planlegging og arealpolitikk. Inngrepsfrie områder skal forvaltes som en del av vår nasjonale arv. Inngrepsfri natur i Norge er under så stort press at Bergen Turlag mener at dette alene er god nok grunn til å avslå utbyggingssøknaden. Vi har ikke mer inngrepsfri natur å miste. Denne konkrete utbyggingen gir riktignok en forholdsvis beskjeden reduksjon i INON (0,4 kvadratkilometer), men inngrepet gir reduksjon i et større sammenhengende inngrepsfritt område på mer enn 25 kvadratkilometer. I følge metodikken (NVE-veileder 1-2004) gir dette området meget stor verdi. Dette burde derfor gitt større utslag for konsekvensvurderingen enn liten til middels verdi for biologisk mangfold og verneinteresser.

I dag har landskap stort fokus i arealpolitiske føringer. St. meld 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand omtaler landskap som en nasjonal ressurs og grunnlag for lokal utvikling. Nye premisser og utviklingstrekk når det gjelder potensialet for lokal næringsutvikling er ikke omtalt i søknaden om utbygging. Natur- og kulturminnevern er i dag et viktig fundament i mange sektorer, ikke minst turisme og lokal næringsutvikling. I søknaden er ikke virkningen av kraftutbygging vurdert ut fra målsettingen i relevante dokument eller program. Vi viser blant annet til:

- Norge undertegnet i 2005 Charter om geoturisme, for å utvikle turistdestinasjoner basert på lokale verdier med fokus på miljø, kultur og estetikk.

- Miljøverndepartementet arbeider med å utvikle en strategi for naturbasert næringsutvikling gjennom et verdiskapningsprogram. Utgangspunktet er bærekraftig bruk av fjell- og verneområder, spesielt nasjonalparker. Grunnlaget for verdiskapinga er natur, landskap og forvaltning av verneområda, inkludert randsonene.

Området skal vurderes i andre planer

Hordaland fylkeskommune har startet arbeid med fylkesvis plan for småkraftverk like over nyttår. Det vil derfor være svært uheldig om kraftverket far konsesjon uten at de er sett i sammenheng med andre vassdrag. Den omsøkte konsesjonssøknaden bør ikke behandles nå, men må sees i sammenheng med Hordaland fylkeskommune sin fylkesplan for småkraftverk. Når det gjeld områder med særlig behov for planlegging, uttaler OED at det er aktuelt å utsette pågående konsesjonssaker i påvente av vurderingene i fylkesdelplanen. Bergen Turlag mener dette prinsippet bør gjelde i randsonene til Folgefonna nasjonalpark og i andre sentrale deler av Hardangerfjorden. Dersom dette ikke blir gjort vil omsøkte utbygginger på vesentlig måte kunne ødelegge nasjonale verdier.

Det er et svært stort utbyggingspress for småkraftverk i Hordaland nå. Aktiviteten har vært særlig stor i områdene rundt Folgefonna. Det er derfor et stort behov for å se helhetlig på utbyggingsaktiviteten. Den omsøkte konsesjonssøknaden bør ikke behandles nå, men må sees i sammenheng med Hordaland fylkeskommune sin fylkesdelplan for småkraftverk."

Naturvernforbundet i Hordaland uttaler i brev datert 07.04.2008:

"...

Det forekommer så mange søknader om vannkraftutbygginger i Hordaland fylke at det er umulig for NVH å overkomme og svare på alle høringsene selv om vassdraget det er søkt om utbygging i representerer allmenne verdier. NVH har på denne bakgrunn disse korte kommentarene til søknaden.

Småkraft AS sier i Innledning s. 4 at: "Det må presiseres at prosjektet er så lite at det ikke er krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven, noe som nødvendigvis gjenspeiles i utredningens omfang og detaljeringsgrad." Det innrømmes altså her at rapporten er ufullstendig og har mindre verdi. Noe som også framkommer i utredningen hvor det refererer til tilgjengelig materiale, som altså er utilstrekkelig. Skal det først lages en utredning må den være av en slik karakter at den inneholder nok beslutningsrelevant informasjon. Ellers vil den virke mer tilslørende enn oppklarende. NVH vil også legge til at utredningen tenderer til å nedvurdere de negative konsekvenser av tiltaket gjennom tabellene verdivurdering og omfang. Språkføringen er utformet slik at man bagatelliserer negative konsekvenser og trekker konklusjoner som er åpenbart gale. Vi skal nevne noen eksempler. På s. 21 står det:

"Alminnelig lavvannføring i vassdraget er 21 l/s. for et normalår (1979) vil antall dager med vannføring under alminnelig lavvannføring øke. Dette vil øke faren for tørrlegging og tidvis bunnfrysing ved en utbygging sammenlignet med dagens situasjon. Dette vil trolig gi en redusert biologisk produksjon på den berørte strekningen." Ser vi på s. 19 står det: "Ettersom det ikke er funnet naturtyper eller vegetasjonstyper som er spesielt knyttet til elva, forventes ikke dette å medføre vesentlige endringer mht. biologisk mangfold langs Ystani." Men andre plasser opplyses det om oseaniske og fuktighetskrevende moser på elvenære berg s. 13 og levermosene storstylte og heimlose er vanlige nær elva der luftfuktigheten er høy s. 14. Rapporten sier også at det er fossesprøytsamfunn med rik berggrunn s. 14 og at det er registrert ny sørgrense for plantearten krattfiol. Videre blir en hel rekke andre fuktighetskrevende arter ramset opp. Det

finnes bekkekløfter og utredningen sier at elva går delvis i dype gjel som er vanskelig å komme til. Vi tyder det slik at disse plassene ikke er skikkelig undersøkt. Insekts- og ferskvannsfaunaen er ikke undersøkt.

Det er flere år siden det har vært fanget sjøørret i elva. Det må tilskrives den generelle tilbakegangen til laks- og sjøørretbestanden i Hardangerfjorden. Dette problemet har stor oppmerksomhet og målsettingen er å restituere bestanden. Elva har oppgangs- og gytemuligheter for anadrom fisk opp til kote 5. Prosjektet vil fragmentere landskapet og kan skape vandringshindre for viltet i området. Det er sannsynligvis hekkende par av fossefall, strandsnipe og vintererle (s16) som mister sitt livsgrunnlag ved en utbygging.

Bildene fra elvestrekningen viser en elv med stor inntryksstyrke og skjønnhet med stor visuell attraksjon. Innsynet til elva fra fjorden sies å være begrenset. Ut i fra bildene i rapporten tyder vi at det er stort sett skog som da skjuler elva. En skogs livsløp er som kjent ikke evigvarende og kan ikke brukes til å trekke ned verdivurderingen. Prosjektet vil med de tekniske inngrepene medføre store terrenginngrep med synlige sår i landskapet. Elveleiet vil i store perioder av året være tørrlagt.

NVE av slo i forbindelse med konsesjonen til Alsåkerelvi å overføre Tverrbekken for å beholde en viss restvannføring i elva. Olje- og energidepartementet (OED) fastslo at også dette ble for lite til å opprettholde en rest av det biologiske mangfoldet i og langs elvestrengen og utvidet minstevannføringen til 300l/s. Yståni ligger kloss inntil Alsåkerelvi og Tverrbekken og renner ut i fjorden noen hundre meter bortenfor. OED sin avgjørelse må også være bestemmende i denne elva som har slik nærhet til Alsåkerelvi. Siden Yståni er betraktelig mindre bør den ha sin opprinnelige vannføring for å funksjonere i tråd med OED sin intensjon. En eventuell tillatelse kan ikke ha mindre minstevannføring enn Alsåkerelvi.

Når Alsåkerelvi har fått redusert sine landskapsmessige kvaliteter og livsgrunnlaget for vannkrevende arter, taler det mot å gi konsesjon til Yståni. Habitatsforringelsene lokalt vil bli forsterket ved utbygging av Yståni.

INON inngrepet ved denne utbyggingen vil ikke medføre et moderat tap av inngrepsfritt område som utredningen hevder. Tvert imot viser kartgrunnlaget på s. 18 at tiltaket vil gjøre et kraftig innhogg i et større inngrepsfritt areal av sone 1 med stor verdi. På denne bakgrunn alene bør tiltaket avvises.

Prosjektet er for lite til å gi noen samfunnsnytte. Krafttilgangen lokalt, regionalt og nasjonalt er knapt målbart. Kommunale og regionale inntekter er helt betydningsløse. Småkraft AS er landets største småkraftaktør og burde ha bra nok inntektsgrunnlag. Begge rettighetshaverne er også rettighetshavere til Alsåkerelvi som har fått konsesjon og har dermed sikret både inntekter og bosettingsgrunnlag.

Hardangerfjorden har hittil hatt status som et nasjonalt og globalt landskap med enestående kvaliteter. Denne vestlandsfjorden er i dag så amputeret og vandalisert av vannkraftutbygginger at det er på tide å begynne å stille spørsmålstegn ved om denne statusen kan og bør opprettholdes. Er det et nasjonalt ønske om fortsatt å opprettholde en slik status vil også mindre elver som Yståni i dag ha betydning for landskapskvaliteten.

NVE har i samtlige gitte konsesjoner tilkjennegitt at de svever i den villfarelse at et vassdrags verdi bare har betydning hvis det kan oppleves som et spektakulært fenomen nede fra fjorden eller inneholder en truet art. Slik har NVE gitt tillatelse til samtlige søkte konsesjoner, unntatt et, i Hardangerfjorden. Da evner ikke direktoratet å se sammenhengen og helheten i natur- og kulturlandskapet. Det er antagelig for sent, NVE har selv statistikken over gitte og søkte

prosjekter, med eller uten fritak for konsesjon, men skal det være et ønske om å la vassdragsnaturen være en del av dette internasjonalt anerkjente fjordlandskapetets identitet, må denne trenden snus. Da vil man i så tilfelle være i overensstemmelse med regjeringens og Stortingets uttrykkelige bestemmelser, folkets mening og nasjonens vilje.

Konklusjon

Ut i fra dette brevets merknader konkluderer Naturvernforbundet Hordaland med at søknaden om konsesjon for bygging av Yståni kraftverk etter § 8 i vannressursloven må avvises, da skader og ulemper ved tiltaket for allmenne interesser etter vannressurslovens § 25 overstiger fordelene ved tiltaket. Minstevannføring kan ikke på noen måte oppveie de negative konsekvensene.”

Norsk Ornitologisk Forening avd. Hordaland uttaler i brev datert 07.04.2008:

” ...

Vi ser av vedlegg 7 Miljørapport at det er foretatt en befaring i området den 7. september 2006. Ut over dette bygger rapporten på innsamlede data fra tilgjengelige historiske data. Det er derfor ikke fremkommet at området huser fuglearter som direkte vil kunne berøres av utbygging. Dette gjelder i særlig grad fossefall og vintererle som er spesielt knyttet til elvestrekninger. Det er likevel klart at det må legges til grunn at disse artene må antas å hekke i området, da biotopene som beskrives i rapporten viser at dette er sannsynlig. En befaring i september vil være for sent på året til sikkert å kunne påvise disse artenes forekomst. Krav til minstevannføring må derfor overholdes slik det fremkommer av søknaden.

NOF-Hordaland vil også vise til det igangsatte arbeidet med utarbeidelse av fylkesdelplan for små vasskraftverk. Dette arbeidet er igangsatt i Hordaland og er forventet ferdigstilt høsten 2009.

Vi mener derfor at så lenge dette arbeidet pågår bør en unngå å innvilge ytterligere søknader da dette kan vise seg og være i strid med konklusjonene som vil fremkomme i det slutførte arbeidet med fylkesdelplanen.

NOF-Hordaland vil også vise til NOF's sentralorganisasjon som nylig har publisert sin rapport vedrørende slike utbygginger og mulige konflikter. Rapporten er tilgjengelig på internett på følgende lenke: <http://www.birdlife.no/prosjekter/nyheter/?id=277>. Det er her også pekt på betydningen av avbøtende tiltak som i særlig grad bør implementeres i forbindelse med utbygging.

NOF-Hordaland ber om at søknaden settes på vent i påvente av fylkesdelplanen.”

Advokat Heine Tvilde uttaler i brev datert 02.04.2008:

” ...

Underteikna representerer grunneigarane Jon G. Alsaker v/ Torgeir Alvsåker, eigar av gnr. 114 bnr. 4 og 5, Arne Råen, eigar av gnr. 114 bnr. 7 og 11, og Sara Wæhle, eigar av gnr. 114 bnr. 8 og 10 i Ullensvang.

Mine tre partar eig i elva Yståni, som det er søkt om utbygging for. (Elva ligg m.a. i felles utmark.) Utbyggjar Småkraft AS har ingen avtale med mine partar. [Småkraft AS har heller ikkje vore i kontakt med mine partar før søknaden vart sendt. Småkraft AS driv og byggjer ut naboelva (Alsåkerelvi) der to av mine partar er med, og burde såleis kjenna ein del til

eigartilhøva, og ut frå sitt eige kart ser dei i alle fall at ein av mine partar sine eigedomar ligg inntil Yståni.]. Mine partar vart først klar over søknaden gjennom lysinga frå NVE.

Mine partar ynskjer ikkje å koma med merknader til utbyggingssøknaden før nokre punkt er meir avklara:

- *Eigartilhøvet til elva må verta avklart.*
- *Ynskjer Småkraft AS ein avtale med mine partar? I så fall må ein slik avtale evt. verta avklart.*

Ein vil likevel alt no påpeika at Jon G. Alsaker tek alt vatn til sin bustad og vatningsvatn til gardsbruket frå elva Yståni. (Ein har og notert seg at tilløpstunnelen er lagt over Jon G. Alsaker sin eigedom.)”

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev mottatt på e-post 15.12.2010 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

”...

Bakgrunn

Vi viser til brev 30.05.2008 der dere ber om Småkrafts kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Yståni kraftverk i Ullensvang kommune i Hordaland fylke.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- *Statens vegvesen Region vest, datert 18.02.2008*
- *Advokat Heine Tvilde, datert 02.04.2008*
- *Norsk Ornitologisk forening avd. Hordaland, datert 06.04.2008*
- *Naturvernforbundet i Hordaland, datert 07.04.2008*
- *Bergen Turlag, datert 07.04.2008*
- *Hordland fylkeskommune, datert 02.05.2008*
- *Ullensvang herad, datert 13.05.2008*
- *Fylkesmannen i Hordaland, datert 15.05.2008*

Statens vegvesen kommentarer:

1. *Ein gjer merksam på at det fleire stader i konsesjonssøknaden er referert til ”fylkesvegen”, det skal vera riksvegen.*
2. *Vert det gjeve konsesjon og løyve til bygging av kraftverk vil Statens vegvesen vera ein part i diskusjonar med omsyn til det som er nemnd ovanfor.*

Småkrafts kommentarer:

1. *Småkraft beklager feil betegnelse på vei i konsesjonssøknaden. Riktig betegnelse er RV 550.*
2. *Hvis det blir gitt konsesjons, vil Småkraft ta kontakt med Statens vegvesen for å diskutere benyttelse av eksisterende/nye avkjørsler, samt vurderinger av byggegrenser mot RV 550.*

Advokat Heine Tvildes kommentarer:

1. *Underteikna representerer grunneigarane Jon G. Alsåker v/Torgeir Alvsåker, eigar av gnr.114 bnr.4 og 5, Arne Råen, eigar av gnr. 114 bnr. 7 og 11, og Sara Wæhle, eigar av gnr. 114 bnr. 8 og 10 i Ullensvang. Mine tre parter eig i elva Yståni, som det er søkt om utbygging for. (Elva ligg m.a. i felles utmark.) Utbyggjar Småkraft AS har ingen avtale med mine parter.*
2. *Ein vil likevel påpeika at Jon G. Alsåker tek alt vatn til sin bustad og vatningsvatn til gardsbruket frå elva Yståni. (Ein har og notert seg at tilløpstunnelen er lagt over Jon G. Alsåker sin eigedom.)*

Småkrafts kommentarer:

1. *Småkraft har nå signert avtale med berørte grunneiere og fallrettighetshavere for planlagte Yståni kraftverk.*
2. *Småkraft er kjent med at gårdsbruket til Jon G. Alsåker henter drikkevann fra Yståni. Det vil bli etablert en løsning for vannforsyning til Jon G. Alsåker også etter at kraftverket er bygget.*

Norsk Ornitologisk forening avd. Hordalands kommentarer:

1. *..Dette gjelder i særlig grad fossefall og vintererle som er spesielt knyttet til elvestrekninger. Det er likevel klart at det må legges til grunn at disse artene må antas og hekke i området, da biotopene som beskrives i rapporten viser at dette er sannsynlig. En befaring i september vil være for sent på året til sikkert å kunne påvise disse artenes forekomst. Krav til minstevannføring må derfor overholdes slik det fremkommer av søknaden.*
2. *NOF-Hordaland vil også vise til det igangsatte arbeidet med utarbeidelse av fylkesdelplan for små vasskraftverk. Dette arbeidet er igangsatt i Hordaland og er forventet ferdigstilt høsten 2009.... NOF-Hordaland ber om at søknaden settes på vent i påvente av fylkesdelplanen.*

Småkrafts kommentarer:

1. *For blant annet å bedre levevilkårene til disse artene foreslår Småkraft å slippe minstevannføring tilsvarende alminnelig-lavvannføring (21 l/s) hele året.*
2. *I Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland er område rundt Yståni registrert med stor verdi for fjordlandskapet, på lik linje med resten av Hardangerfjorden fra Rosendal og innover fjorden. Retningslinjenes pkt R3 kommenterer at en skal være restriktiv med inngrep som fjerner fosser og vassdrag eller reduserer helheten i landskapet. For Yståni er den synligste delen av elven over de planlagte inntakene. Rørgaten vil bli nedgravd i sin helhet. Deler av rørgaten går i plantefelt der det på sikt vil bli tatt ut skog, slik at tiltaket vil inngå som en del av et aktivt jordbruk. Kraftstasjonsbygningen vil bli liggende ved hovedveg og fremstå som en estetisk oppgradering av eksisterende bygningsmasse.*

Naturvernforbundet i Hordalands kommentarer:

1. *..Det innrømmes altså her at rapporten er ufullstendig og har mindre verdi.*
2. *Språkføringen er utformet slik at man bagatelliserer negative konsekvenser og trekker konklusjoner som er åpenbart gale.*

3. *Det finnes bekkekløfter og utredningen sier at elva går delvis i dype gjel som vanskelig å komme til. Vi tyder det slik at disse plassene ikke er skikkelig undersøkt.*
4. *Insekts- og ferskvannsfaunaen er ikke undersøkt.*
5. *Det er flere år siden det har vært fanget sjøørret i elva... Elva har oppgangs- og gytemuligheter for anadrom fisk opp til kote 5.*
6. *Prosjektet vil fragmentere landskapet og kan skape vandringshinder for viltet i området.*
7. *Det er sannsynligvis hekkede par av fossekall, strandsnipe og vintererle som mister sitt livsgrunnlag ved en utbygging.*
8. *Prosjektet vil med de tekniske inngrepene medføre store terrenginngrep med synlige sår i landskapet.*
9. *En eventuell tillatelse kan ikke ha mindre minstevannføring enn Alsåkerelvi.*
10. *Når Alsåkerelvi har fått redusert sine landskapsmessige kvaliteter og livsgrunnlaget for vannkrevende arter, taler det imot å gi konsesjon til Yståni.*
11. *... tiltaket vil gjøre et kraftig innhogg i et større inngrepsfritt areal av sone 1 med stor verdi. På denne bakgrunn alene bør tiltaket avvises.*
12. *Prosjektet er for lite å gi noen samfunnsnytte.*
13. *Ut i fra dette brevets merknader konkluderer Naturvernforbundet Hordaland med at søknaden om konsesjon for bygging av Yståni kraftverk etter §8 i vannressursloven må avvises, da skader og ulemper ved tiltaket for allmenne interesser etter vannressursloven § 25 overstiger fordelene ved tiltaket. Minstevannføring kan ikke på noen måte oppveie de negative konsekvensene.*

Småkrafts kommentarer:

1. *Småkraft mener grunnlaget som er utarbeidet er tilstrekkelig for søknad om konsesjon for bygging av Yståni kraftverk. Søknaden er kvalitetssikret av NVE til å tilfredsstille gjeldende krav.*
2. *Det er beklagelig at Naturvernforbundet oppfatter språkføringen slik, men Småkraft mener å ha utarbeidet en godt lesbar konsesjonssøknad og miljøvurdering med sannferdig/riktig informasjon.*
3. *I følge miljøvurderingen er det prioritert å gjøre undersøkelser i den nærmeste sonen langs elva. I praksis betyr det kryptogramsamfunn, det vil si moser og lav på berg og blokker, samt trestammer nær elva. Ingen av artene som ble funnet er sjeldne i fjordstrøkene på Vestlandet.*
4. *Referer til miljøvurderingen: "Insektsfaunaen og andre ferskvannszoologiske forhold er ikke undersøkt, men det er ingen grunn til å anta at disse er spesielt verdifulle ettersom fallet og elvebunnen (hovedsaklig steinblokker og noe blankskurt fjell) gir lite gunstige levevilkår for vanninsekter og bunndyr." Normalt sett undersøkes ikke insektsfaunaen nærmere, hvis det ikke er grunn til å anta at den er spesielt verdifull.*
5. *Kraftstasjonen er planlagt på kote 10, og den vil ha utløp oppstrøms anadrom strekning.*
6. *Da konsesjonssøknaden ble sendt inn, ved utgangen av 2007, jobbet Ullensvang Herad med viltkartlegging, men på det tidspunktet var ikke området ved Yståni kartlagt enda. I*

DNs naturbase er det ikke registrert forekomster av viktige trekkeruter eller oppholdssteder for vilt i det berørte området. I den grad det er mulig vil Småkraft tilrettelegge anleggsperioden for å ta hensyn til vilt i området.

7. *Artene som er nevnt i pkt. 7 er ikke observert under befaringen, men det er sannsynlig at de kan forekomme i området. For blant annet å bedre levevilkårene til disse artene foreslår Småkraft å slippe minstevannføring tilsvarende alminnelig-lavvannføring (21 l/s) hele året. Dette vil gi et produksjonstap på ytterligere 0,2 GWh/år sammenlignet med det som er beskrevet i konsesjonssøknaden.*
8. *Referer fra miljøvurderingen: "De tekniske og anleggsmessige komponentene vil skape synlige sår i terrenget. På sikt vil noe av arealene revegeteres og tiltaksområdet vil gradvis bli mindre synlige i landskapsrommet." Etter revegetering, vil store deler av landskapet bli som før utbygging. Småkraft er også nøye på å rydde opp etter en ferdig utbygging.*
9. *Alsåkerelvi har vesentlig større middelvannføring og alminnelig lavvannføring enn Yståni, og da synes det urimelig at Yståni skal ha like stor minstevannføring som Alsåkerelvi. Småkraft foreslår å slippe minstevannføring tilsvarende alminnelig-lavvannføring (21 l/s) hele året.*
10. *Referer fra miljøvurdering fra temaet landskap: "Områdets begrensninger med tanke på inntryksstyrke og mangfold/variasjon, gjør at verdien av landskapet vurderes som middels (B1)." Tiltaksområdet ligger skjernet i landskapet, og vil ha begrenset innsyn. De mest synlige partiene ligger ovenfor planlagte inntak.*

Referer fra miljøvurdering fra temaet vannkrevende arter: "Verdien av elven med tanke på fisk og ferskvannsbiologi er derfor vurdert som liten." "Ettersom det ikke er funnet naturtyper eller vegetasjonstyper som er spesielt knyttet til elva, forventes ikke dette å medføre vesentlige endringer mht. biologisk mangfold langs Yståni."

Viser for øvrig til pkt. 3.

11. *Tap av inngrepsfrie naturområder tilsvarer 0,4 km² for sone 2 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep). Referer til miljøvurderingen: "Som det fremgår av tabellen fører tiltaket til lite tap av inngrepsfrie områder og omfanget av etableringen må derfor kunne betegnes som liten."*
12. *Planlagte Yståni kraftverk har vil tilføre 5,8 GWh/år fornybar energi. Dette tilsvarer bruken til 290 husstander. En utbygging vil styrke og utvikle eksisterende infrastruktur og næringsgrunnlag i området og Ullensvang kommune. Det vil også bidra til verdiskapning til regionen gjennom falleie til lokalt bosatte grunneiere og bruk av lokale entreprenører.*
13. *Småkraft mener det er synd at Naturvernforbundet i Hordaland ikke støtter utbygging av Yståni kraftverk som vil tilføre 5,8 GWh/år fornybar energi.*

Bergen Turlags kommentarer:

1. *"Inngrepsfri natur i Norge er under så stort press at Bergen Turlag mener at dette alene er god nok grunn til å avslå utbyggingssøknaden."*
2. *"Nye premisser og utviklingstrekk når det gjelder potensialet for lokal næringsutvikling er ikke omtalt i søknaden om utbygging."*

3. *"Den omsøkte konsesjonssøknaden bør ikke behandles nå, men må sees i sammenheng med Hordaland fylkeskommune sin fylkesdelplan for småkraftverk."*

Småkrafts kommentarer:

1. *Tap av inngrepsfrie naturområder tilsvarer 0,4 km² for sone 2 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep). Referer til miljøvurderingen: "Som det fremgår av tabellen fører tiltaket til lite tap av inngrepsfrie områder og omfanget av etableringen må derfor kunne betegnes som liten."*
2. *Bygging av planlagte Yståni kraftverk vil styrke og utvikle eksisterende infrastruktur og næringsgrunnlag i området og Ullensvang kommune. Hvis det er ønskelig, kan Småkraft være behjelpelig med å tilrettelegge for å øke verdien av området ved Yståni som friluft- og turområde.*
3. *I Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland er område rundt Yståni registrert med stor verdi for fjordlandskapet, på lik linje med resten av Hardangerfjorden fra Rosendal og innover fjorden. Retningslinjenes pkt R3 kommenterer at en skal være restriktiv med inngrep som fjerner fosser og vassdrag eller reduserer helheten i landskapet.*

For Yståni er den synligste delen av elven over de planlagte inntakene. Rørgaten vil bli nedgravd i sin helhet. Deler av rørgaten går i plantefelt der det på sikt vil bli tatt ut skog, slik at tiltaket vil inngå som en del av et aktivt jordbruk. Kraftstasjonsbygningen vil bli liggende ved hovedveg og fremstå som en estetisk oppgradering av eksisterende bygningsmasse.

Hordaland fylkeskommunes kommentarer:

1. *Fylkesutvalet vil rå til at det vert gjeve løyve til bygging av Yståni kraftverk.*
2. *I god tid før eventuell anleggsstart må det gjerast arkeologiske registreringar, jf. §9 i Kulturminneloven. Dersom det vert registrert automatisk freda kulturminne i konflikt med tiltaket må planane endrast/justerast, eventuelt at saka vert oversendt Riksantikvaren som dispensasjonsmynde."*

Småkrafts kommentarer:

1. *Småkraft er glad for at Hordaland fylkeskommune er positive til en utbygging av Yståni kraftverk.*
2. *Ved en eventuell konsesjon, vil Småkraft ta kontakt med Fylkeskommunen angående registreringer.*

Ullensvang herads kommentarer:

1. *"Før tiltaket vert sett i verk, må det likevel på plass ei kulturundersøking for å få avklart om tiltaket kjem i konflikt med kulturminne, jf. Krv i reguleringsplanarbeid."*
2. *"Det vert etablert eit nytt luftspenn frå kraftstasjon til dagens høgspenline. Dersom det er råd, bør dei nytta kabel på denne strekkja."*
3. *"Rådmannen vil likevel rå til at det vert vurdert alternativ plassering lengre vekk frå riksvegen. Uavhengig av plassering, må kraftverket støtte støykrava i plan- og bygningslova."*
4. *"Etablering av kraftproduksjon kan vera med å stø opp om landbruksproduksjonen og gje den betre vilkår for framleis drift på bruka."*

5. *"I søknaden står det opplyst at det er to grunneigarar som har eigedomsrett/fallrett til elva. I følge dei opplysningar heradet har i kartverket, kan det sjå ut som at dette ikkje er rett."*
6. *"Det kan sjå ut som inngrep i INON-området vert vesentlig mindre enn det som er opplyst i søknaden."*
7. *"Rådmannen vil på grunnlag av momenta som er nemnde, tilrå ei utbygging av Ystani. Utføringa må halda høg kvalitet, slik at sluttresultatet gjer området like verdifullt. For å sikra at dette vert best mogleg i vareteke og for at arealbruken skal forankrast, vert det sett krav om utarbeiding av reguleringsplan for dette tiltaket."*
8. *"Alle tiltak skal utførast så skånsomt som råd."*

Småkrafts kommentarer:

1. *Ved en eventuell konsesjon, vil Småkraft ta kontakt med Fylkeskommunen angående registreringer.*
2. *Legging av jordkabel vil bli vurdert under detaljplanleggingen.*
3. *Småkraft vil helst unngå å flytte kraftstasjonen lengre opp i vassdraget, da det vil medføre tap av fallhøyde og mer ugunstig kraftstasjonstomt. Småkraft skal støtte støykravene i plan- og bygningsloven, og ved behov vil det iverksettes støydempende tiltak i kraftstasjonen.*
4. *Småkraft er glad for at Ullensvang herad ser at ny kraftproduksjon kan gi positive ringvirkninger for landbruket.*
5. *Småkraft har nå fått klarhet i eiendomsrettigheter/fallrettigheter og det er signert avtale med berørte grunneiere og fallrettighetshavere for planlagte Ystani kraftverk.*
6. *Hvis så er tilfelle, vil det være positivt for prosjektet.*
7. *Småkraft er glad for at Ullensvang herad er positive til planlagte Ystani kraftverk.*
8. *Småkraft har etter 24 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde og re-vegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har mottatt byggeskikkspris for Oftedal kraftverk i Sirdal kommune.*

Fylkesmannen i Hordaland:

1. *Med bakgrunn i KU-en som er utarbeidet og ut frå Fylkesmannen sitt kjennskap til området og registreringar i naturbasen kan vi ikkje sjå at almenne interesser i nemnande grad blir råka av utbygginga.*
2. *Tiltaket ligg langs Nasjonal turistveg. Fylkesmannen vil merke at søknaden ikkje har omtale av konsekvensar for turisme/reiseliv*
3. *...produksjon av sjøauresmolt på eit område på ca 200 m²...Ein slik produksjon er av verdi for den samla mengde sjøaure i Hardangerfjorden. Fylkesmannen meiner difor at det er viktig å oppretthalde ei minstevassføring heile året og ikkje berre om sumaren, som omsøkt. Det bør også vurderast om det er nødvendig med ein automatisk forbisleppingsventil nedstrøms kraftverket, men i denne saka vil det kanskje vere nok at minstevassføringa blir oppretthalden heile året.*
4. *Etter Fylkesmanne sin vurdering vil ei utbygging ha liten innverknad på landskapsbilete for området.*

5. Vi ber NVE vurdere vilkår knytt til tiltaket som ikkje vil føre til tap av INON.
6. Kraftstasjonen blir bygd i kort avstand til bustadhus. Dette kan føre til at støynivået spesielt mot det næraste kan bli for høgt i høve til gjeldande retningslinjer.
7. ...Det vil bl.a. sei alle inngrep (inntaksdam, rørgate, veg og kraftstasjon) som ikkje har tilknytning til jord- og skogbruk, anten må ha fritak frå gjeldande kommuneplan eller reguleringsplan må utarbeidast.

Småkrafts kommentarer:

1. Det er godt å få bekreftet at planlagte Yståni kraftverk ikke forstyrrer allmenne interesser i nevneverdig grad.
2. Hvis det ikke er grunn til å anta at det er spesielt viktig, så omtales normalt sett ikke turisme/reiseliv nærmere.
3. Småkraft foreslår å slippe minstevannføring tilsvarende alminnelig-lavvannføring (21 l/s) hele året.
4. Tiltaksområdet ligger skjermet i landskapet, og vil ha begrenset innsyn. De mest synlige partiene ligger ovenfor planlagte inntak.
5. Tap av inngrepsfrie naturområder tilsvarer 0,4 km² for sone 2 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep). Referer til miljøvurderingen: "Som det fremgår av tabellen fører tiltaket til lite tap av inngrepsfrie områder og omfanget av etableringen må derfor kunne betegnes som liten."
6. Småkraft skal støtte støykravene i plan- og bygningsloven, og ved behov kan det iverksettes støydempende tiltak i kraftstasjonen.
7. OK, det vil bli søkt om dispensasjon fra gjeldende kommuneplans arealdel.

Småkrafts konklusjon:

Vi mener at de positive sidene ved en utbygging av Yståni er større enn ulempene. Norge trenger mer fornybar energi! Vi anser utbyggingen som et positivt bidrag til lokalsamfunnet, da det i stor grad vil bli benyttet lokal arbeidskraft i anleggsperioden og til drift og vedlikehold i ettertid. For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging. Småkraft har etter 24 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde og re-vegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har mottatt byggeskikkspris på Oftedal kraftverk i Sirdal kommune. Vi vil understreke at Hordaland fylkeskommune, Ullensvang herad og Fylkesmannen i Hordaland, er positive til tiltaket under visse forutsetninger."

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

Småkraft AS har kommet med tilbakemelding på NVE sine spørsmål i etterkant av sluttbefaringen i e-post datert 2. juli 2010. Sluttbefaringen ble avholdt den 8. september 2009:

"...

Kostnadsjustering

I konsesjonssøknaden er det benyttet kostnader pr 1.1. 2007. Vi har oppjustert kostnadene til prisenivå 1.1. 2010. Utbygningprisen for Yståni kraftverk blir da 17,8 mill kr dvs en utbygningpris på 3,07 kr/kWh.

Slukevnen

I søknaden er det brukt en slukevne på 150 % av middelvannføring, dvs $0,72 \text{ m}^3/\text{s}$. I tidlig fase i prosjekt vurderingen er det vanlig å ta utgangspunkt i 150 % av middelvannføring. Under arbeidet med utarbeidelse av konsesjonssøknaden blir dette grunnlaget optimalisert for å få et best mulig teknisk-økonomisk prosjekt. I dette prosjektet ser det dessverre ikke ut til at denne viktige delen av grunnlaget har vært gått gjennom på nytt. Dette kan skyldes bytte av saksbehandler hos oss (BKK) og en glipp i vår kvalitetskontroll. Tidligere saksbehandler er sluttet ved vårt kontor, og den erfarne medarbeider som var med, bla ved befaringen som la grunnlaget for prosjektet, er dessverre gått bort. Befaringen med NVE gav dessverre også preg av manglende kontinuitet i prosjektet.

Ved ny gjennomgang av prosjektet er det foretatt en optimalisering av prosjekt ved å øke slukevnen til 200 %, dvs til $0,96 \text{ m}^3/\text{s}$. Rørdiameteren øker da fra 500 til 600 mm. Effekten øker fra 1,4 MW til 1,8 MW. Minstevannføring økes til alminnelig lavvannføring hele året, dvs 21 l/s. Summen av endringene vil gi en økning i produksjon fra 5,8 til 6,4 GWh Som gir en utbygningskostnad på 20,5 mill kr dvs en utbygningspris på 3,20 kr/kWh (prisnivå 1.1. 2010)

Vi ber NVE legge til grunn alternativet med 200 % av middelvannføringen i den avsluttende saksbehandlingen.

Vi har brukt en slukevne på 200 % som grunnlag også i de andre alternativene som NVE ber oss om å utrede.

Inntaksplassering

Alternativt inntak.

Vi har regnet på et alternativ hvor inntaket plasseres der hvor de tre elven møtes. Inntaket er da plassert på kote 150. Kraftstasjonen er plassert på kote 10 som i søknaden. Det er brukt en slukevne på 200 % av middelvannføring og minstevannføring 21 l/s i sommerperioden (1.5 – 30.09). Dette gir en produksjon på 3,9 GWh med en utbygningspris på 3,20 kr/kWh (prisnivå 1.1.2010)

Småkraft AS har i etterkant av NVE befarings sett på inntaksløsning i hovedelv. Vi er enig i at løsningen ikke er optimal men ved å sprengne ned inntaksbassenget vil høyden på damkronen bli redusert. Småkraft har fått detaljprosjektert over 30 inntaksdammer og har god erfaring for utforming av inntaksløsning. Alternativt kan inntaket trekkes ned ca. 10 høydemeter der elven flater noe ut. Overløp vil utformes som nevnt i konsesjonssøknad.

Arealbruk.

Etter de befaringer som har vært på stedet og en ny vurdering av forholdene anser vi det ikke som riktig å bygge veg frem til alle inntakene. Vi er enig med NVE at dette vil gi unødvendige terrenginngrep. Det vestlige inntaket ligger ca. 100 meter fra enden av en skogsvei. Denne må opprustes og forlenges de manglende 100 m frem til inntaket. Kartet, vedlegg 2 er oppdatert med inntegnet ny veg frem til inntaket. Det midterste inntaket vil vi bygge ved transport langs rørgaten fra nærmeste gård og bruk av helikopter til betongarbeid. Det østlige inntaket vil bli bygget kun ved bruk av helikopter.

Fordeling på tre elvegrenene.

Fordeling på de tre elvegrenene gjøres ved å se på hvor stor del av totaltilsiget de ulike grenene representerer. Oversiktskart hvor feltgrenser nå er oppdelt for hvert delfelt er lagt ved.

<i>Felt</i>	<i>Tilsgig (mill. m³/år)</i>	<i>Fordeling</i>	<i>Produksjon (GWh)</i>	<i>Minstevannføring (l/s)</i>
<i>Vest</i>	6,7	44 %	2,9	9
<i>Midt</i>	2,4	16 %	1,0	3
<i>Øst</i>	6,0	40 %	2,6	9
<i>Sum</i>	15,1	100 %	6,5	21

Rørgate

Under befaringen med NVE var det diskutert mulighet for en annen rørgate trase hvor store deler av denne var tenkt plassert på elvens vestsida. Etter en vurdering av denne muligheten har vi valgt og ikke fremme dette som ny eller alternativ løsning.

Vei

Som beskrevet under "Arealbruk" vil vi forlenge eksisterende vei frem til det vestre inntaket. De to andre inntakene bygges uten fremføring av nye veier.

Kraftverksplassering

Vi har utredet en alternativ kraftverksplassering slik det forespørres om ovenfor broen. Kraftverket er da plassert på kote 50. Inntaket er som i opprinnelig søknad dvs kote 248. Slukevne er satt til 200 % av middelvannføring og minstevannføring er satt tilsvarende som i søknaden, dvs 21 l/s i sommerperioden (1.5 – 30.09). Dette gir en produksjon på 5,4 GWh med en utbygningspris på 3,29 kr/kWh (prisnivå 1.1. 2010)

Nettkapasitet

Småkraft AS har vært i kontakt med Indre Hardanger kraftlag som uttaler at det er begrenset kapasitet i dag men at det jobbes med å finne en løsning for Ystani og andre prosjekter i området. Begrensningene for å føre kraft inn mot Utne og videre til Bu på østsiden av Sørffjorden ligger i sjøkabel over Sørffjorden. Det er en mulighet å føre kraften ut fjorden mot Herand og videre mot Jondal. Det er også en mulighet å legge ny sjøkabel fra Ytre Alsåker mot Ålvik og inn på sentralnettet. Ved en eventuell konsesjon vil Småkraft ta kontakt med IHK og i felleskap komme frem til en forent løsning.

Minstevannføring

I konsesjonssøknaden var det brukt en annen metode for beregning av 5 persentilen enn den som NVE bruker. Det er derfor foretatt en ny beregning av 5 persentilen:

5 persentil sommer (1.5 – 30.9): 133 l/s

5 persentil vinter (1.10 – 30.4): 13 l/s

Tabell viser konsekvenser for produksjonen ved ulike alternative minstevannføringer:

Forbitapping/minstevannføring	l/s	Produksjon (GWh)
Ingen minstevannføring	0	6,66
Alminnelig lavvannføring om sommeren (1.5 – 30.9)	21	6,54
Alminnelig lavvannføring hele året	21	6,39
5 % persentil om sommeren (1.5 – 30.9)	133	5,91
5 % persentil om vinteren (1.10 – 30.4)	13	6,57
5 % persentil hele året (sommer/vinter)	133/13	5,82

Etter befaring foreslås en vannslipping på 21 l/s hele året.”

NVE har fått tilsendt oppdaterte tall for hydrologien i prosjektet etter at Småkraft AS ønsket å øke slukeevnen i kraftverket til 200 % av middelvannføringen. Vi viser til e-post fra BKK datert 15.12.2010:

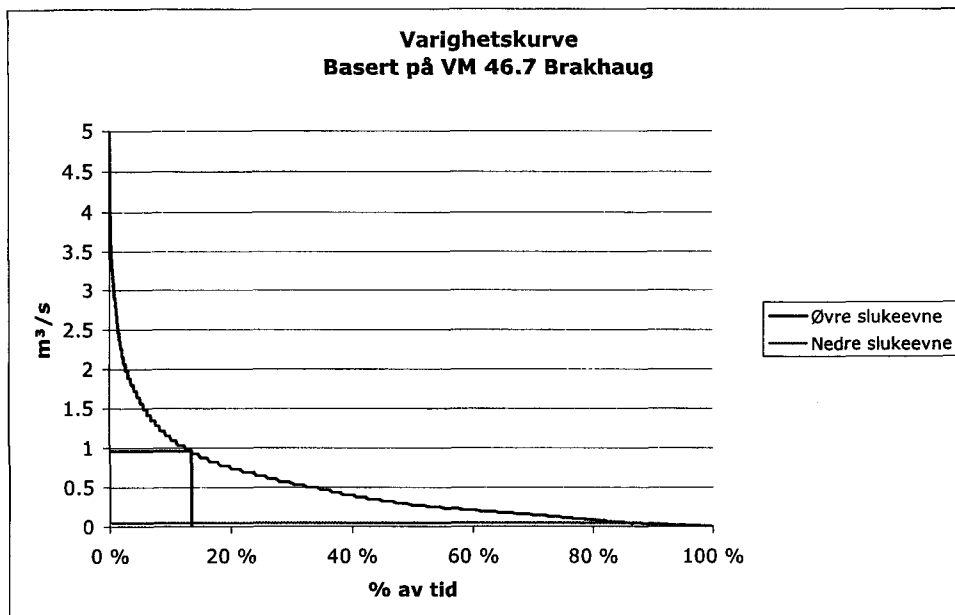
”...

Slukevnen er øket fra 150 % til 200 % av middelvannføringen. Vi har nå lagd et nytt vedlegg 5 Hydologi 2010.

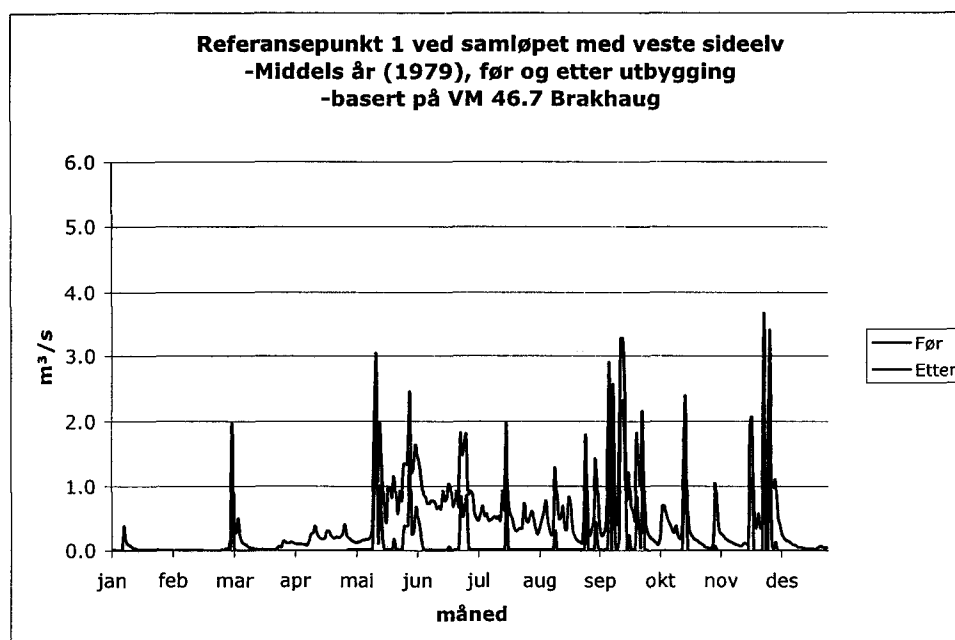
En ny oversikt som viser hvor mange dager i året vannføringen henholdsvis er større enn største lukevne (Q_{max}) og mindre enn minste slukevne (Q_{min}) for et tørt-, middels- og vått år før og etter utbyggingen er vist i denne tabellen:

		Større enn Q_{max}		Mindre enn Q_{min}	
		Før	Etter	Før	Etter
Referansepunkt 1 ved samløpet med vestre sideelv	Tørt år	26	7	117	342
	Middels år	51	17	84	318
	Vått år	89	21	14	286
Referansepunkt 2 like oppstrøms utløpet av kraftverket	Tørt år	28	8	115	295
	Middels år	57	21	79	235
	Vått år	101	25	9	187

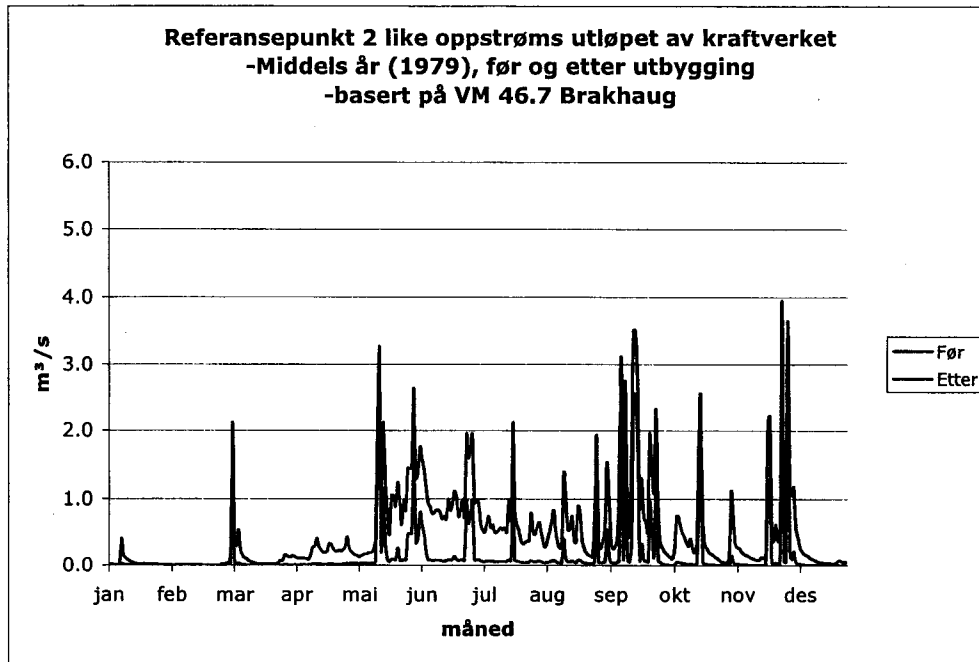
Yståni kraftverk vil nå utnytte 80 % av tilsiget fra Yståni. 18 % av tilsiget vil gå som overløp over dammen (flomtap). Restvannføringen inklusiv overløp og minstevannføring utgjør 25 % av tilsiget ved kraftstasjonen. Restfeltet alene bidrar med 7% av tilsiget ved kraftstasjonen. 51 dager i året vil de i et middels år gå overløp over dammen. 84 dager i året er vannføringen i et middels år mindre enn minste slukevne. Vannføringskurve som viser vannføring før og etter utbygging i et vått-, middels- og tørt år er vist i nytt vedlegg 5.

[...]

[...]

...”

Norges vassdrags og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Småkraft AS er et produksjonsselskap som ble etablert i 2002. Det eies av fem selskaper i Statkraftalliansen: Skagerak Energi, Trondheim Energiverk, Agder Energi, BKK og Statkraft. Målet til Småkraft AS er å bygge ut småkraftverk som kan produsere 2,5 TWh/år innen 10 år.

Om søknaden

Småkraft AS og grunneierne på gnr. 114 b.nr. 1,2 i Ullensvang herad har inngått en avtale om et samarbeid om utbygging og drift av Ystani kraftverk.

Småkraft AS har i brev til NVE 2. juli 2010 optimalisert sitt prosjekt ved å øke slukeevnen til 200 % og en økning av effekten til 1,8 MW. Ystani kraftverk er da beregnet til å produsere 6,4 GWh i et midlere år og med en utbyggingskostnad på 20,5 mill. kr som gir en utbyggingspris på 3,20 kr/kWh.

Beskrivelse av området

Ystani ligger på sørsiden av Hardangerfjorden, i Ullensvang Herad i Hordaland. Ystani renner ut i Indre Samlafjorden ved tettstedet Alsåker. Utløpet av elva krysser riksvei 550 mellom Jondal og Utne. Adkomst til Ystani er 27 km fra Jondal, eller 12 km fra Utne.

Det totale nedbørfeltet for Ystani er på 5,4 km². Nedbørfeltet som er tenkt utnyttet i Ystani kraftverk er 4,7 km². Nedbørfelt strekker seg fra sørsiden av Ruklehaugnuten, og nedover mot fjorden. Den øverste delen av vassdraget er snaufjell med bratte sider ned mot elva. I nedre deler er det skog og lyng.

Bergartene i området er stort sett harde og sure, og gir opphav til tynt og usammenhengende dekke av løsmasser. Det er et mindre parti med morenedekke i nedre del, og noe skredmateriale i øvre del av

elva. Det er ingen spesielle eller verneverdige geologiske forekomster i tiltaksområdet, men elva har store partier med fine og markante fluviale spyle- og erosjonsrenner. Enkelte mindre jettegryter finnes.

Vegetasjonen langsmed Yståni består av furuskog, samt mindre partier lauvskog med bjørk, rogn, svartor, gråor og osp. I nedre del er det plantet og forvillet lerk, og det finnes granplantinger. Hele området har preg av kulturpåvirkning. Karplantefloraen er artsfattig og for det meste triviell. Det er registrert oseaniske moser og lav som synes å være knyttet til giel og elvenære berg, men artene er vanlige i midtre og ytre strøk på Vestlandet. Det er ikke funnet rødlistearter i vassdraget, men enkelte mindre vanlige arter tilknyttet berg og rasmark finnes. Det er gjort funn av mindre utviklet fosserøysamfunn uten funn av sjeldne eller spesielt truede arter. Det er ikke registrert verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper i vassdraget.

Det er ikke registrert viktige trekkruiter eller oppholdssteder for vilt i området. Hjort oppgis som det vanligste av de store pattedyrene. Det er vurdert som lite sannsynlig at det hekker sjeldne eller rødlistede arter i den berørte delen av vassdraget, men i følge miljørapporten er det sannsynlig at fossefall, strandsnipe og vintererle forekommer.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det er bygget en skogsbilvei fra fylkesveien og opp til Øystøl på vestsiden av elva. Det ligger et lite gårdsbruk ved ca. kote 125 på østsiden av elva, og noen bolighus ned mot fylkesveien et stykke unna elveløpet. Gårdsbruket henter drikkevann fra Yståni. Den eksisterende kraftlinja går ca. 150 meter ovenfor fylkesveien.

Ytre Alsåker kraftverk, som ligger i nabovassdraget, ble satt i drift høsten 2008. Kraftverket ligger rett nord for det planlagte Yståni kraftverk.

Teknisk plan

Den tekniske planen er oppdatert iht. de reviderte planene som ble sendt inn til NVE den 2. juli 2010.

Overføringer

Inntak og overføring av østre sideelv

Inntaket legges på ca. kote 300. Elva renner i to løp og østre løp renner over bart fjell. Det skal støpes en ledemur for å føre vannet fra østre elveløp til vestre elveløp. I vestre elveløp sprenges det bort en fjellknaus og støpes en betongvegg i framkant for å lage en liten kulp for inntaket. Det må sprenges en liten hylle nedenfor inntaket som røret kan legges på. Røret ledes ut mot nordvest. Fra berghylla heller rørgatetraseen svakt nedover mot inntaket i hovedelva. Røret skal legges delvis tildekket i terrenget. Det er ikke planer om nedsprenget og tildekking av hele rørtraseen for å minimere inngrepene i området.

Inntak og overføring av vestre sideelv

Inntaket legges på ca. kote 269. Det skal bygges en sperredam i elva. Rørlengden blir ca. 30 meter. Herfra kan vannet renne fritt ned i en inntakskum i hovedelva. Det kan være behov for å styre vannet ved hjelp av en liten ledevegg i betong, eller en utsprengt grøft. Røret skal legges delvis tildekket i terrenget og ev. klamres til fjellet på den siste delen mot hovedinntaket. Det er ikke planer om nedsprenget og tildekking av hele rørtraseen for å minimere inngrepene i området.

Hovedinntak

Hovedinntaket for kraftverket blir i den midtre elva. Her skal det bygges en inntaksdam på ca. kote 248. Bunnen av inntaket har en bredde på ca 3 meter. Dammen blir ca. 2 meter høy med en kronelengde på ca. 11 meter. Overløpet blir 1 meter under damkronen. Inntaksdammen får et fast overløp på kote 248. Dammen er planlagt som en gravitasjonsdam av betong. Overløpet skal utformes slik at de naturlige flommene ikke økes. Det skal etableres et inntak med rist og luke i dammen. Dammen blir utstyrt med en bunntappeluke/ventil for å tappe ned inntaksbassenget for inspeksjon og vedlikehold av dam, inntak og tilløpsrør. Ved overgangen til røret blir det montert stengeanordning og lufterør. Det må sprenges en grøft for røret inn mot inntakskummen. Inntaksbassengets vannvolum blir svært lite. Hovedinntaket får tilført vann gjennom overføringer av sideelvene.

Rørgate

Total lengde på driftsvannveien blir på ca. 930 meter. Fra kraftstasjonen går rørgatetraseen over en grusvei, på skrå opp til en uteløe, og videre opp til en veibro som ligger under kraftledningen ca. 150 meter ovenfor riksveien. Ved broen er det bratt terreng ned mot elva. Her legges røret et lite stykke i veien, og det lages en bro over elva for rørgaten like ovenfor den eksisterende broen. Fra veibroen går en rygg oppover i terrenget langs elva. Rørgatetraseen går i foten av skråningen på motsatt side av elva, og skrår oppover mot en gammel kjerrevei langs dyrket mark. Rørtraseen følger kanten av det dyrkede området rett sørover, og videre opp til en port over stien i fortsettelse av kjerreveien. På denne strekningen krysses en vannledning som går fra inntak i elva til nærmeste gård. Fra porten går rørgatetraseen i en svak bue, først rett sørover, deretter svakt mot øst, og følger terrenget der det er slakest oppover, ca 20 meter øst for en liten kolle. Videre går traseen nordover over et flatt parti til den krysser østre sideelv. Herfra går rørgaten i en relativt rett linje opp til hovedinntaket. Legging av rørgate antas utført med anleggsmaskiner. Klassifisering av rørgaten gjøres i forbindelse med detaljprosjekteringen av anlegget.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen blir liggende i dagen på ca. kote 10, rett ovenfor riksvegen der Ystani renner ut i Alsviki. Det står en telekiosk på området i dag, og kraftstasjonen plasseres på nedsiden av denne. Det bygges en kanal for å lede utløpet fra kraftverket ut i elva. Kanalen må tildekkes, slik at atkomsten til telekiosken opprettholdes. Det skal installeres en peltonturbin med effekt på 1,8 MW. Ved en fallhøyde på 238 m, får aggregatet en slukeevne på $0,96 \text{ m}^3/\text{s}$. Minste slukeevne vil ligge på ca. $0,04 \text{ m}^3/\text{s}$. Til sammenligning er middelvannføringen på $0,48 \text{ m}^3/\text{s}$. Det installeres en transformator med en utgående spenning på 22kV. Kraftstasjonen blir på ca 70 m^2 og forutsettes tilpasset eksisterende terreng. Det vil bli foretatt tiltak for å redusere støy fra kraftstasjonen.

Elektriske anlegg

Kraftverket tilkobles eksisterende 22 kV. Linjetilknytning blir med en ca. 120 m luftledning FEAL nr 50. Områdekonsesjonær er Indre Hardanger Kraftlag.

Småkraft AS har vært i kontakt med Indre Hardanger kraftlag som uttaler at det er begrenset kapasitet i dag men at det jobbes med å finne en løsning for Ystani og andre prosjekter i området. Begrensningene for å føre kraft inn mot Utne og videre til Bu på østsiden av Sør fjorden ligger i sjøkabel over Sør fjorden. Det er en mulighet å føre kraften ut fjorden mot Herand og videre mot Jondal. Det er også en mulighet å legge ny sjøkabel fra Ytre Alsåker mot Ålvik og inn på sentralnettet.

Ved en eventuell konsesjon vil Småkraft ta kontakt med IHK og i felleskap komme frem til en forent løsning.

Veier

Det går en traktorvei fra riksveien og opp til Øyestøl. Veien er delvis avmerket på N50 kart. Det antas at denne veien eventuelt kan brukes til transport av utstyr og materialer. Rørgaten opp til hovedinntaket skal brukes som adkomstvei i anleggsfasen.

Massetak og deponi

Det er forutsatt bruk av tilkjørte masser ved legging av rørgate, og det antas derfor at det ikke vil bli behov for uttak eller deponering av masser.

Hydrologiske virkninger

Iht. de reviderte planene er det foreslått en forbislipping på 21 l/s hele året, noe som tilsvarer beregnet alminnelig lavvannføring. Denne forbislippingen er det tatt hensyn til i de hydrologiske utredningene.

Middelvannføring ved inntaket er beregnet til 0,48 m³/s, mens alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,021 m³/s. Nye beregninger fra søker viser at 5 persentilen for perioden 1. mai – 30. september er 0,133 m³/s og 5 persentilen for 1. oktober – 30. april er beregnet til 0,013 m³/s.

Ystani kraftverk vil utnytte 80 % av tilsiget fra Ystani. 18 % av tilsiget vil gå som overløp over dammen. Restvannføring inklusiv overløp og minstevannføring vil utgjøre 25 % av tilsiget ved kraftstasjonen. Restfeltet alene bidrar med 7 % av tilsiget ved kraftstasjonen.

Søker har beregnet at slipp av alminnelig lavvannføring hele året utgjør ca. 0,3 GWh i produksjon. Dette er det tatt høyde for i søknadens produksjonsberegninger. Produksjonen reduseres med ca. 0,8 GWh ved slipp av 5-persentil verdiene for sommer og vinter.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Ystani kraftverk til ca. 6,4 GWh hvor sommerproduksjonen er noe høyere enn vinter. Byggekostnadene er estimert til 20,5 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,20 kr/kWh.

Et alternativ med inntak nedenfor samløpet mellom de tre elvene gir en produksjon på ca. 3,9 GWh/år, og en utbyggingspris på 3,20 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Det er estimert et samlet arealbruk i søknaden på ca. 11 daa, hvorav store deler omfattes av traseer for tilløpsrør og overføringer.

Småkraft AS har signert avtale med berørte grunneiere og fallrettighetshavere for planlagte Ystani kraftverk.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektområdet er i kommunens arealplan definert som et LNF område.

Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland

Yståni ligger i delområde 8, Samlafjorden. Området har fått stor verdi for flere tema, deriblant fjordlandskap, friluftsliv og reiseliv. Planen var ikke vedtatt da fylket avga sin høringsuttalelse.

Samlet plan (SP)

Prosjektet har ikke tidligere vært behandlet i Samlet plan eller er berørt av andre prosjekter i Samlet plan. Etter Stortingets behandling av "Supplering av Verneplan for vassdrag", (st.prp. nr. 75) 18. februar 2005 fritas vannkraftprosjekter med en planlagt maskininstallasjon på opp til 10 MW eller med en årsproduksjon på opp til 50 GWh for behandling i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Yståni ligger ikke innenfor områder som er med i noen verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Prosjektet vil medføre et tap av inngrepsfrie arealer i sone 2 med ca. 0,4 km² og en omklassifisering av ca. 0,4 km² fra sone 1 til sone 2. Det berørte området er imidlertid en del av et INON område som er større enn 25 km² og som dermed har stor verdi.

Nasjonale laksevassdrag

Yståni er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Yståni ligger ikke innenfor områder som er med i andre verneplaner

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 8. september 2009 sammen med representanter for søker, Ullensvang Herad, Hordaland fylkeskommune og berørte grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Ullensvang herad (UH) er positive til at det blir gitt konsesjon til kraftutbygging i Yståni i samsvar med søknaden gitt at alle tiltak blir utført så skånsomt som mulig.

Fylkesmannen i Hordaland (FM) motsetter seg ikke at det gis konsesjon til bygging av Yståni kraftverk. FM anbefaler NVE å pålegge en helårs minstevannføring som er lik eller større enn alminnelig lavvannføring dersom det blir gitt konsesjon. FM påpeker også NVEs rolle ved behandling av en eventuell detaljplan for prosjektet, særlig med tanke på bygging av ny vei.

Hordaland Fylkeskommune (HF) er positive til at det blir gitt konsesjon til bygging av Yståni kraftverk. Dersom det blir gitt konsesjon mener HF at det må utføres arkeologiske registreringer i områder før en eventuell anleggsstart. HF mener ikke at søknaden skal settes på vent i forbindelse med arbeidet med en fylkesdelplan for små vannkraftverk i Hordaland.

Naturvernforbundet i Hordaland mener at søknaden må avvises og at minstevannføring ikke kan oppveie de negative konsekvensene. De er kritiske til de utredningene som er utført og mener de er ufullstendige.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) ber om at søknaden settes på vent i påvente av fylkesdelplanen. De påpeker også at befaringen som er utført i området er for seint på året til sikkert å kunne påvise forekomst av vintererle og fossefall og at det derfor må legges til grunn at artene finnes i området.

Bergen Turlag (BT) mener at det omsøkte prosjektet må sees i sammenheng med fylkesdelplanene for Hordaland og ikke behandles nå. BT er også skeptiske til ytterligere tap av INON areal og de mener at inngrepet vil ha store negative virkninger for dette temaet.

Heine Tvide, Advokat påpeker på vegne av flere grunneiere i området at disse eier deler av fallet som det søkes konsesjon for og at Småkraft dermed må få avklart dette med de berørte grunneierne.

Statens Vegvesen region Vest har ingen merknader til konsesjonssøknaden, men påpeker at dersom det blir gitt konsesjon så vil de være en part i diskusjoner rundt avkjøringer fra riksveien og byggegrensen mot riksveien.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 6,4 GWh i ny fornybar energiproduksjon.
- Prosjektet kan bidra til lokal aktivitet og verdiskapning i lokalsamfunnet, og vil gi inntekter til grunneier og Småkraft AS.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring i Yståni.
- Det vil bli omfattende inngrep i terrenget ved etablering av inntak og to overføringer.
- Et fjordlandskap med stor verdi blir berørt.

NVEs vurdering

Den planlagte utbyggingen gjelder etablering av et kraftverk med inntak, to overføringer med overføringsrør, nedgravd rørledning fra inntak til kraftstasjon og kraftstasjonsbygning. Deler av inngrepene i forbindelse med anleggelse av dammer, ledemur, overføringer og rørgate vil kunne bli synlig i et større landskapsrom, men store deler av inngrepene i den nedre delen av prosjektet vil kun bli synlig fra nærliggende områder. Den nedre delen langs Yståni er preget av fruktdyrking og menneskelig påvirkning. Den resterende delen av arealet som blir berørt består i all hovedsak av skogsmark.

Prosjektet er planlagt gjennomført med bygging av en kort veiforbindelse fra eksisterende skogsvei fram til det vestre sideinntaket. Det skal også opparbeides en midlertidig anleggsvei langs røtraseen frem til hovedinntaket.

UH er positive til en utbygging gitt at alle inngrep blir utført så skånsomt som mulig. HF er positiv til en utbygging og FM motsetter seg heller ikke at det gis konsesjon, men anbefaler NVE å pålegge en helårs minstevannføring. Naturvernforbundet mener at søknaden bør avvises og at minstevannføring ikke kan oppveie de negative konsekvensene ved prosjektet. Ornitologisk forening og Bergen turlag mener at søknaden må settes på vent i påvente av fylkesdelplanen for småkraftverk i Hordaland.

Fylkesdelplan

Flere høringsparter ønsket å utsette den videre saksbehandlingen av Ystani kraftverk til fylkesdelplanen for småkraftverk forelå for Hordaland. Denne planen ble vedtatt av fylkestinget i Hordaland den 9. desember 2009, noe som betyr at den er tatt med som grunnlag i NVE sine vurderinger av det omsøkte prosjektet.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

De tre inntakene i Ystani har til sammen et nedbørfelt på ca. 4,7 km² og middelvannføringen er beregnet til ca. 0,48 m³/s. Det maksimale vannuttaket er i den reviderte planen satt til 0,96 m³/s, noe som utgjør ca. 200 % av middelvannføringen. I et år med en avrenning lik gjennomsnittet så vil det være flomoverløp over dammen i ca. 51 dager og kraftverket vil stå i ca. 84 dager pga for liten vannføring. Alminnelig lavvannføring ved inntaket er beregnet til 21 l/s. 5-persentil verdien for sommer- og vintervannføring er beregnet til hhv. 133 og 13 l/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 21 l/s hele året. Restvannføringen ved den planlagte kraftstasjonen er beregnet til å bli ca. 7 % av tilsiget ved kraftstasjonen.

Den omsøkte økningen i slukeevne medfører at antall dager med flomoverløp synker fra 85 til 51, og at antall dager med en vannføring mindre enn minste slukeevne øker fra 74 til 84. Ystani kraftverk vil nå utnytte ca. 80 % av tilsiget mens det i den opprinnelig søknaden utnyttet 72 %.

Dersom det blir gitt tillatelse til å øke slukeevnen fra 150 til 200 % av middelvannføringen, så vil den største forskjellen bli at antall dager med overløp reduseres med litt over tretti dager. I et middels år vil man først og fremst merke dette om sommeren da det vil bli færre av de korte perioder med noe overløp over dammen. Når det gjelder periodene med store flommer og mye overløp i elva så vil ikke en økning i slukeevne merkes i noe særlig grad.

NVE er av den oppfatning at en økning i slukeevne fra 0,72 til 0,96 m³/s ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Landskap og INON

Ystani renner ut i den delen av Hardangerfjorden som kalles Indre Samlafjord ved bygda Alsåker. Utløpet av elva krysser riksveien mellom Jondal og Utne. Landskapet inneholder en stor variasjon elementer fra dype fjorder, jordbruksområder, grønne skogslie og alpine topper. Miljørapporten mener at tiltaksområdet er representativt for regionen, men at det også innehar noen begrensninger med tanke på inntryksstyrke. Dette skyldes terrengformen vassdraget ligger i, en noe ensartet vegetasjon og det faktum at tiltaket ikke strekker seg ovenfor tregrensen. Fra avstand er vassdraget i all hovedsak synlig ovenfor tregrensen, men det har til dels gode opplevelsesverdier nærmere selve vassdraget med mindre bekkekløfter, trange gjel og innslag av edelløvskog. Samlet verdi for

landskapet blir satt til middels i miljørapporten som ligger ved søknaden, mens konsekvensen blir vurdert til liten negativ.

Dersom Yståni kraftverk bygges vil det føre til et bortfall av ca. 0,4 km² inngrepsfrie naturområder fra sone 1 og en omklassifisering av 0,4 km² fra sone 1 til sone 2. Verdien av INON området som vil berøres ved en utbygging settes til stor i miljørapporten, men omfanget og konsekvensen vurderes til å være liten.

Landskapet i området er også omtalt i Hordaland fylke sin "Fylkesdelplan for små vasskraftverk". Yståni inngår i "delområde 8 Samlafjord" som bl.a får stor verdi for temaene "sårbart høgfjell" og "fjordlandskap", mens "ingrepsfrie naturområder" får middels verdi. Fjordlandskapet blir vurdert til å inneha gode kvaliteter, men ikke med like stor inntryksstyrke som andre deler av regionen. Det legges vekt på at utbyggingsprosjekter må ta vare på landskapskarakterer med god vannføring i eksponerte fosser og vassdrag, og god landskapstilpasning av tekniske inngrep.

FK, FM og UH mener at utbyggingsstrekningen ligger lite synlig i landskapet med unntak av den nederste delen ved kraftstasjonsområdet. FK mener at en minstevannføring om sommeren kan avbøte noen av de negative virkningene for landskapet, men sier samtidig at inngrepene til en viss grad vil bli synlige også i ettertid. UH ønsker at det benyttes jordkabel ved tilkobling til eksisterende nett i området. FM påpeker at behovet for fremføring av vei i prosjektet er dårlig opplyst, og de legger til grunn at dette blir bedre synliggjort før en ev. konsesjon blir gitt.

Naturvernforbundet og BT mener at tiltaket har større negativ konsekvens for det inngrepsfrie området enn det miljørapporten vurderer. Naturvernforbundet mener at reduksjon i restarealet av sone 1 er betydelig og bør ilegges større vekt. BT ønsker ikke en ytterligere reduksjon av villmarksområder, og de mener at man må vektlegge at slike områder ikke kan erstattes. FM er også av den oppfatningen at man bør unngå nye tap av INON arealer og ber NVE vurdere vilkår som kan føre til at det ikke blir tap av INON.

Småkraft AS viser på sin side til miljørapporten hvor temaet landskap er gitt middels verdi. De mener at tiltaksområdet ligger skjermet i landskapet og vil ha begrenset innsyn. De mener også at den synligste delen av elven ligger ovenfor de planlagte inntakene.

I forbindelse med NVE sin sluttbefaring av Yståni ble det etterspurt en vurdering av behovet for fremføring av vei til de tre inntakene i prosjektet og hvordan dette skulle utføres. Det ble også etterspurt en vurdering av å flytte kraftstasjonen noe lenger opp i elva for å unngå berøring med riksveien og det nedre strykpartiet, og en vurdering av et felles inntak der de tre elvestrengene møtes. I følge Småkraft AS sin tilbakemelding så er det planlagt å fremføre og forlenge eksisterende vei til det vestre inntaket. Hovedinntaket og det østre inntaket skal etter planen bygges uten fremføring av ny vei. Hovedinntaket bygges ved hjelp av å frakte materiell opp langs rørgaten, mens det østre inntaket etter planen skal bygges ved hjelp av helikopter og lettere maskiner. Overføringsrørene skal etter planen legges delvis skjult i terrenget. Dersom kraftverket bygges med et felles inntak på ca. kote 150 og kraftstasjonen ved riksveien så vil produksjonen bli på ca. 3,9 GWh og med en utbyggingspris på ca. 3,20 kr/kWh. Utbyggingsprisen for det omsøkte prosjektet er beregnet å bli det samme, men produksjonen vil synke med ca. 2,5 GWh i et midlere år ved et slikt redusert alternativ.

Når det gjelder veibygging så mener NVE at dette nå er tilstrekkelig belyst for å kunne fatte et vedtak i saken.

NVE kan til dels være enig med høringspartene i at store deler av Ystånis elveløp ikke er spesielt eksponert ut mot Samlafjorden, men deler av overføringsrøret fra det østre inntaket vil kunne bli noe synlig ut mot fjorden da traseen gjør en sving over et høydedrag med mye innsyn. Det skal også legges

ned en hovedrørgate på ca. 900 m som vil kunne ses. Virkningene av denne vil likevel gradvis avta etter hvert som traseen gror igjen.

Inngrepene i den øvre delen av prosjektområdet knyttet til legging av rørgate og bygging av inntaksdammer, ledemur og overføringsrør vil etter NVEs vurdering være godt synlig i et mer lokalt perspektiv. Det er etter vårt syn utvilsomt at deler av de planlagte inngrepene vil føre til store og skjemmende lokale inngrep med varig virkning. Spesielt inngrepene i forbindelse med de tre inntakene er etter NVE sitt syn omfattende sett i forhold til størrelsen på kraftverket. Det må bygges tre damanlegg, ledemur og to overføringsrør må tildekkes og forankres i terrenget.

Iht. OED sine "retningslinjer for små vannkraftverk" så skal det ved planlegging av småkraftutbygging i fjordlandskap med stor verdi utvises særlig varsomhet med sikte på å bevare landskapskvalitetene og helheten i landskapet. I de fylkespolitiske retningslinjene for små vannkraftverk i Hordaland står det bl.a.: *"I fjordlandskap med stor verdi skal ein være restriktive med inngrep som fjernar eksponerte fossar og vassdrag eller reduserer heilskapen i landskapet. Ein skal legge vekt på at terrenginngrep, vegar, røyrgrater med mer ikkje fører til varige sår som reduserer opplevingsverdien i landskapet."*

NVE er av den oppfatning at ingen eksponerte fosser eller stryk blir berørt av denne utbyggingen, men vi mener at det er knyttet en del usikkerhet til mengden inngrep bygging og fremføring av de tre inntakene med tilhørende overføringsrør vil medføre i terrenget. Området i den øvre delen av Ystani består av tre markerte rygger som må forseres med rør og maskiner, og det skal konstrueres tre betongdammer for å kunne produsere ca. 6,5 GWh. NVE mener at man i slike tilfeller må vurdere den samlede mengden inngrep opp mot kraften som faktisk skal produseres. Dersom inntaket flyttes til området hvor de tre elvene renner sammen vil den totale produksjonen synke med ca. 2,5 GWh, men inngrepene vil etter NVE sin mening bli langt mindre skjemmende. Beregninger utført av søker viser også at utbyggingsprisen pr/kWh for et redusert prosjekt vil bli identisk med det omsøkte prosjektet.

Bortfall av INON er trukket fram av noen høringsparter som en negativ konsekvens ved en eventuell utbygging. I henhold til oppdaterte INON kart på Direktoratet for naturforvaltning sine nettsider så kan det se ut som om bortfallet av INON vil bli minimalt ettersom byggingen av Alsåker kraftverk i naboelven allerede har ført til et bortfall i et overlappende område. Dersom inntaket flyttes ned til området hvor de tre elvene møtes så vil det, slik NVE ser det, ikke bli ytterligere bortfall av inngrepsfrie naturområder i dette området ved en ev. konsesjon.

Naturmangfold

Terrestrisk miljø

Det er ikke avgrenset og registrert egne naturtyper i vassdraget iht. DN's håndbok 13 og det er heller ikke registrert noen truede vegetasjonstyper i influensområdet. Det ble funnet en svakt utviklet fossesprøytsone i tilknytning til fossen ovenfor Lauvhaug og det er noen mindre partier med markerte kløfter i elveløpet. Det ble ikke gjort konkrete funn av rødlistearter innenfor influensområdet i dette prosjektet, men det er registrert hvitryggspett og vendelhals innenfor tiltakets nærområde. Den biologiske rapporten vurderte at det er lite sannsynlig at de to artene hekker innenfor tiltaksområdet. Hvitryggspett var tidligere på Den Norske Rødlista, men er nå satt som livskraftig i den nyeste versjonen fra 2010. Av vanntilknyttede arter så er det sannsynlig at både fossefall, strandsnipe og vintererle forekommer i og langs Ystani. Strandsnipe er satt i kategorien "nær truet" i den nye Rødlista.

NOF påpeker at det må legges til grunn at både fossefall og vintererle benytter utbyggingsstrekningen, da befaringen i miljørapporten er utført for seint på året til å påvise artenes forekomst. De mener

derfor at krav til minstevannføring må overholdes slik det fremgår av søknaden. NVE er enig med NOF sine vurderinger når det gjelder befaringstidspunkt og påvisning av fugl som benytter vannstrengen. Både fossekall, vintererle og strandsnipe hekker i perioden april - mai og NVE vil ta stilling til behovet for minstevannføring knyttet opp mot hekketidspunktet for disse fuglene dersom det blir gitt tillatelse til tiltaket.

Naturvernforbundet i Hordaland er kritiske til de utredningene som er utført i forbindelse med søknaden som foreligger, og de mener at rapporten fra Multiconsult kan virke mer tilslørende enn forklarende på enkelte punkter. De mener at enkelte deler av tiltaksområdet ikke er skikkelig undersøkt og de savner undersøkelser av innsekt- og ferskvannsfauna. Videre mener de at en utbygging av Ystani sammen med den allerede utbygde naboelva Alsåker vil kunne gi en lokal habitatforringelse for vannkrevende arter i dette området.

Småkraft AS viser til den miljøundersøkelsen som er utført og at denne har fokusert på den nærmeste sonen langs elva. De mener derfor at de undersøkelsene som foreligger er tilstrekkelig og at det er viet spesiell oppmerksomhet til bl.a. moser og lav langs elva.

Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget i søknaden som foreligger så er biologisk mangfold kartlagt i en egen rapport som er utarbeidet av Multiconsult AS i samarbeid med Miljøfaglig Utredning AS. Flora og fauna i området er registrert og det er lagt vekt på å kartlegge fuktighetskrevende mose- og lavararter i tilknytning til vannstrengen. Når det gjelder vilt, og fugl spesielt, så er NVE enig med NOF på dette punktet som nevnt tidligere, og vil legge til grunn at både fossekall, vintererle og strandsnipe benytter utbyggingsstrekningen til hekking og fødesøk. Når det gjelder kravet fra Naturvernforbundet om kartlegging av insekter og bunndyrfaunaen så mener NVE at en ny kartlegging ikke vil være hensiktsmessig i dette tilfellet. På bakgrunn av vannføringskurvene for Ystani så kan vi se at det er en elv med store sesongmessige variasjoner noe som vil føre til at de bunndyrene som lever i elva i dag må tilpasse seg vekslende forhold. NVE er klar over at bunndyrfaunaen også er avhengig av rennende vann gjennom hele året og at en stor del av bl.a. steinfluearter har en vesentlig vekst i vinterhalvåret. Vi mener derfor at det blir viktig å ivareta en minstevannføring hele året dersom det blir gitt tillatelse til utbygging av Ystani.

Akvatisk miljø

Det er ingen kjente forekomster av fisk oppstrøms vandringshinder som ligger ca. 30 m fra fjorden på kote 5. Ystani renner stort sett bratt nedover glattskurt berg i influensområdet og det er ingen kjente fiskestammer lenger opp i nedbørfeltet. I et kort parti på ca. 30 m ned til utløpet i fjorden er det oppgangsmuligheter for anadrom fisk og det er gytemulighet for laks og sjørret på denne strekningen. Det tilgjengelige arealet for anadrom fisk er på ca. 200 m². Kraftstasjonen er planlagt plassert på kote 10 og utløpet vil da ligge ovenfor anadrom strekning.

FM påpeker i sin uttalelse at det er viktig å ivareta gyteområdet selv om det er lite, da det generelt står dårlig til med sjørret i Hardangerfjorden. På det grunnlaget mener FM at det blir viktig å ivareta en minstevannføring hele året og ikke bare om sommeren som omsøkt. FM vurderer også behovet for en omløpsventil, men vurderer det dit at en minstevannføring trolig vil holde i dette tilfellet. I sin reviderte søknad så ønsker nå Småkraft AS å slippe en minstevannføring på 21 l/s hele året.

NVE støtter seg til FM sin uttalelse og ser behovet for å opprettholde leveområdene for anadrom fisk i en tid hvor disse artene sliter. Vi er av den oppfatning at det må legges til rette for laks og sjørret der disse interessene kolliderer med utbygging av kraftverk. På bakgrunn av det er det nødvendig å finne en tilstrekkelig minstevannføring som kan opprettholde forholdene for både laks og sjørret dersom det gis konsesjon til bygging av Ystani kraftverk.

Virkninger på naturmangfoldet

NVE har vurdert tiltakets konsekvens ut fra kunnskapsgrunnlaget og forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter i §§ 4 og 5, samt § 10 i naturmangfoldloven (nml) vedrørende krav til økosystemtilnærming og samlet belastning.

Fraføring av vann i Yståni vil kunne ha en negativ innvirkning på fossefall og vintererle dersom disse artene har tilhold langs Yståni. En utbygging av elvestrekningen med et begrenset slipp av minstevannføring, spesielt om vinteren, kan etter NVEs oppfatning ha negative konsekvenser for livsgrunnlaget til fossefallet og vintererle. Fossefallet hekker ofte i tilknytning til fosser og stryk som gir skjul for naturlige fiender. Vinteren er en kritisk fase for arten og den er da avhengig av tilgang på føde, bl.a. bunndyr, og partier med åpent vann. Ved en eventuell utbygging så mener NVE at det må slippes en tilstrekkelig minstevannføring hele året for å opprettholde det biologiske livet i og rundt elva.

Det er ikke registrert spesielle verdier langs Yståni som skulle tilsi at området har en høyere verdi enn nærliggende elver, men det er tatt høyde for et visst potensial for uregistrerte rødlistearter. NVE vil også bemerke at verken FM eller UH er negative til utbyggingsplanene så fremt det slippes en helårs minstevannføring.

NVE finner på bakgrunn av dette at nml § 8 med krav til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt. Da kravet til kunnskapsgrunnlag er oppfylt så vil ikke "Føre-var-prinsippet" i § 9 i nml komme til anvendelse i denne saken.

Sumvirkninger

Sumvirkninger utgjør her de samlede konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte utbyggingsprosjekt kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser.

Naturvernforbundet har uttalt seg kritisk til NVEs behandling av saker i Hardangerfjorden og mener at direktoratet ikke evner å se sammenhengen og helheten i natur- og kulturlandskapet. NVE er enig i at sumeffekten av en eventuell utbygging må inngå i vurderingen. Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven i Ot.Prp. nr. 39 (1998-1999), side 105 og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

For å kunne vurdere sumeffekter av et tiltak så er vi nødt til å foreta et valg av størrelse på landskapsrommet som skal vurderes. I dette tilfellet så mener vi at det vil være fornuftig å ta utgangspunkt i "Fylkesdelplan for små vasskraftverk" som foreligger for Hordaland. Her er fylket inndelt i 14 underområder på bakgrunn av bl.a. terrengformer og landskapsrom. Det aktuelle delområdet for Yståni blir da "delområde 8 Samlafjorden". I denne vurderingen av sumvirkninger så vil det bli fokusert på de prosjektene som grenser ut mot fjorden i dette delområdet.

Fylkesdelplanen påpeker at delområdet er stort og har et stort potensial for småkraft. Det trekkes fram at landskapet har stor verdi og at det er nasjonalt viktig for reiseliv. I fylkesdelplanen er det lagt vekt på at utbyggingsprosjekter må ta vare på landskapskarakterer ved hjelp av god vannføring i eksponerte fosser og vassdrag, og de må ha en god landskapstilpasning av tekniske inngrep.

Det ligger flere prosjekter rundt Samlafjorden, men det er, etter NVEs vurdering, ikke den delen av Hardangerfjorden som har den tetteste ansamlingen av småkraftprosjekter. Det er gitt konsesjonsfritak

til flere minikraftverk rundt fjorden, men disse er noe vanskelige å vurdere i denne sammenhengen da de landskapsmessige inngrepene er begrenset og det er usikkert om de er utbygd. Når det gjelder større kraftverk som er bygget så kan nevnes Alsåker, Kaldestad, Gryto og Bjølvo. Lussand kraftverk ble avslått av NVE, men ligger for tiden inne som en klagesak hos OED.

Det ligger også inne noen saker i kø hos NVE som ikke er tatt opp til behandling. Disse vil ikke bli vurdert i denne omgang. Utover disse sakene så kan det se ut som om de gjenværende elvene på østsiden av Samlafjorden i mindre grad vil være egnet for utbygging iht. NVEs ressurskartlegging. På nord-vest siden er det heller ikke mange egnete prosjekter som ikke er omsøkt med unntak av noen prosjekter i Fykkesund.

I følge "fylkesdelplanen for små vannkraftverk i Hordaland" så er fjordlandskapet i denne delen av Hardangerfjorden vurdert til å inneha gode kvaliteter, men ikke med like stor inntryksstyrke som andre deler av regionen. Området er i NIJOS sin kartlegging klassifisert som et B-område (typisk fjordlandskap), mens Hardangerfjorden som helhet får en A-verdi (nasjonalt viktig). Planen vurderer at Steindalsfossen og fossene i Tokagjelet er viktige landskapselementer med stor verdi for reiselivsnæringen. Fitjadalen, Fykkesundet, Ålvik og Kvamskogen trekkes også fram som områder hvor vannet og fossene spiller en sentral rolle for landskapsopplevelsen. Kalvafossen i Herand og vassdraget fra Fodnastølvannet trekkes også frem i fylkesdelplanen. Landskapet ved Yståni og Alsåker trekkes ikke spesielt frem i denne planen.

Yståni ligger noe tilbaketrukket i terrenget og renner for det meste i kraftige stryk i stedvis markante erosjonsrenner. Den berørte elvestrekningen er lite synlig fra fjorden og i et større landskapsrom med unntak av noen partier i den øvre delen. Etter NVE sitt syn så ligger store deler av Yståni relativt skjermet i landskapet slik at elva vil fremstå som regulert i et svært begrenset landskapsrom dersom den bygges ut. Ystånis nedre parti er, på linje med den utbygde delen av Alsåkerelvi, ikke et spesielt markert landskapselement og vi mener at de visuelle verdiene i liten grad vil bli berørt ved en ev. utbygging. Graden av berøring vil minske ytterligere dersom inntakene flyttes ned til et felles inntak der de tre elvene renner sammen i et felles løp.

Når det gjelder antall kraftverk som enten er bygget, under bygging eller omsøkt i umiddelbar nærhet av Yståni så mener NVE at dette gjelder et begrenset utvalg saker. Alsåker er uten tvil i umiddelbar nærhet og vil bidra til å forsterke graden av berørte elver innenfor en liten radius. Utover dette så er det langt til neste kraftverk. Ser vi på halvøya der Yståni ligger så er det ca. 5 – 6 km til nærmeste prosjekt i alle retninger sett bort fra Alsåker. Det er ca. 7 km i luftlinje over fjorden til Bjølvo og det er 1 til 2 mil i luftlinje inn til Kaldestad kraftverk og Gryto kraftverk.

På bakgrunn av en samlet vurdering av kraftverk som enten er bygget, under bygging eller omsøkt i Samlafjorden så mener NVE at en utbygging av Yståni med krav om landskapstilpasninger ikke vil påvirke opplevelsen av fjordlandskapet i Samlafjorden i vesentlig grad, og at de visuelle verdiene i liten grad vil bli berørt. Utenom for temaet "landskapsmessige forhold" kan vi ikke se at temaet "sumvirkninger" er relevant for dette prosjektet.

Andre forhold

Brukerinteresser

For temaene friluftsliv og reiseliv så har det fremkommet i høringen at området rundt Yståni har en relativt beskjedne betydning. Det er ikke merket turruter innenfor nedbørfeltet og BT kjenner heller ikke til hytter som benyttes som turmål i det samme området. FM bemerker imidlertid at Yståni krysser en nasjonal turistvei og at konsekvensene for reiseliv/turisme ikke er omtalt i søknaden. De

påpeker også at kraftstasjonen etter planen skal bygges i nærheten av bolighus og at man i den forbindelse må forholde seg til gjeldende retningslinjer for støy. UH ønsker at det vurderes å flytte kraftstasjonen noe lenger vekk fra veien pga turismen i området

NVE har bedt søker om å vurdere en alternativ plassering av kraftstasjonen noe lenger opp langs elva slik at den nederste strykstrekningen/fossen mot riksveien forblir urørt. Ifølge de beregninger som søker har utført vil en flytting av kraftstasjonen til ca. kote 50 og med en slukeevne på 200 % gi en produksjon på ca. 5,4 GWh og en utbyggingspris på ca. 3,29 kr/kWh.

I området ved riksveien der kraftstasjonen er tenkt plassert står det en telekiosk plassert kloss inntil elveoset, og et fruktlager som skjærer for innsyn fra fjorden. Samtidig så er naboelven Alsåker bygget ut til kraftproduksjon og utløpet ligger i umiddelbar nærhet til Ystånis utløp. Dersom Yståni får tillatelse til utbygging så vil begge de to elvene bli fraført store deler av sin vannføring over året og kan samlet sett bidra til å senke opplevelsesverdien i området for reisende som tar turen forbi. Tatt i betraktning de to elvenes korte synlige elveos og det begrensede fallet på den nedre strekningen så mener NVE at en tilstrekkelig minstevannføring og periodene med overløp, vil kunne bidra til å opprettholde inntrykket av en elv med rennende vann også etter en eventuell utbygging. NVE mener at plasseringen av kraftstasjonen ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Samfunnsmessige virkninger

Det har kommet inn noen ulike synspunkter på hvilken samfunnsnytte det omsøkte prosjektet vil kunne få. Naturvernforbundet mener at prosjektet er for lite til å gi noen samfunnsnytte og at krafttilgangen fra et utbygd prosjekt knapt vil bli målbart. De påpeker også at de to rettighetshaverne også er rettighetshavere til Alsåker kraftverk og dermed sikret inntekt og bosettingsgrunnlag. UH ser imidlertid at en ny etablering av kraftproduksjon kan støtte opp om landbruksproduksjonen og gi bedre vilkår for framtidig drift. UH påpeker imidlertid at det kan foreligge noen uavklarte opplysninger rundt fallrettene i prosjektet og at dette må avklares nærmere. Småkraft AS støtter ikke Naturvernforbundets syn i denne saken og mener at en bygging av Yståni vil styrke og utvikle eksisterende infrastruktur og næringsgrunnlag i området.

NVE er klar over at prosjektet ikke er av de største når det gjelder å få frem ny fornybar energi, men dersom prosjekter kan gjøre dette på en god måte både miljømessig og samfunnsmessig så vil ikke NVE motsette seg å gi konsesjon på grunnlag av størrelsen på kraftverket.

De involverte grunneierne har interesse i flere prosjekter langs Alsåker og Yståni. NVE mener at det kan være vanskelig å vurdere hvilken inntekt som er tilstrekkelig for å sikre bosetting og landbruksproduksjon på de aktuelle gårdsbrukene, men at slike argumenter også må tillegges vekt i en konsesjonsbehandling.

Når det gjelder avklaringen rundt fallrettighetene i Yståni så er det ifølge Småkraft AS nå signert avtale med alle berørte grunneiere og fallrettighetshavere.

Oppsummering

NVE legger vekt på at tiltaket vil gi positive ringvirkninger lokalt og en viss økning i ny årlig fornybar energiproduksjon. Tiltaket vil gi varige inntekter til søker, grunneiere og kommunen. De største ulempene ved tiltaket er etter NVEs syn virkningen prosjektet vil kunne ha på et fjordlandskap med stor verdi og de relativt store inngrepene i terrenget sett i forhold til den kraftmengden som skal produseres.

NVE mener at det må gjennomføres avbøtende tiltak dersom det skal gis konsesjon til Yståni kraftverk. Dersom kraftverket bygges med et felles inntak på ca. kote 150 der de tre elveløpene renner sammen mener NVE at inngrepene som prosjektet påfører landskapet vil være akseptable. Ved å slippe en tilstrekkelig helårs minstevannføring så vil også produksjonen og driften av innseker og bunndyr kunne opprettholdes til en viss grad og dermed ivareta forholdene for fossefall og vintererle på den berørte strekningen.

NVE mener at med de avbøtende tiltakene som er nevnt ovenfor så vil de landskapsmessige inngrepene ved en konsesjon bli akseptable for området.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Yståni kraftverk med inntak på kote 150. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Småkraft AS har vært i kontakt med Indre Hardanger kraftlag (IHK) som uttaler at det er begrenset kapasitet i området i dag, men at det jobbes med å finne en løsning for Yståni og andre prosjekter i området. Ved en eventuell konsesjon vil Småkraft AS ta kontakt med IHK for å komme frem til en løsning. NVE vil derfor ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Dersom Småkraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra den oppdaterte konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs vurdering av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	480
Alminnelig lavvannføring	l/s	21
5-persentil sommer	l/s	133
5-persentil vinter	l/s	13
Største slukeevne	l/s	960
Minste slukeevne	l/s	40

I Ystani er det iht. den oppdaterte søknaden foreslått å slippe en minstevannføring på 21 l/s hele året, noe som tilsvarer alminnelig lavvannføring. Søker har beregnet at slipp av alminnelig lavvannføring hele året vil utgjøre en reduksjon i produksjonen på ca. 0,3 GWh.

Maksimal slukeevne i Ystani kraftverk tilsvarer ca. 200 % av middelvannføringen og den berørte elvestrekningen vil i lengre perioder domineres av minstevannføringsslippet. Restfeltet alene bidrar bare med 7 % av tilsiget ved kraftstasjonen.

Naturvernforbundet påpekte i sin uttalelse at Ystani i utgangspunktet ikke burde fraføres vann i det hele tatt og at en eventuell tillatelse ikke kan ha mindre minstevannføring enn Alsåkerelvi. UH mente at den foreslåtte minstevannføringen var tilstrekkelig for et vassdrag med så stor naturlig variasjoner i vannføring. Småkraft AS er ikke enig i Naturvernforbundet sin vurdering av behovet for minstevannføring og viser til at Alsåkerelvi har en vesentlig større middelvannføring og alminnelig lavvannføring enn Ystani.

NVE er enig med Småkraft AS sine vurderinger rundt størrelsen på nedbørfeltene til Alsåker og Ystani og at Ystani dermed har en mindre middelvannføring enn Alsåker. Størrelsen på minstevannføringsslippet bør etter NVEs syn ha en viss sammenheng med kraftverkets feltstørrelse og andre aktuelle parametre som skal vurderes. Det blir ikke riktig som Naturvernforbundet foreslår å sette minstevannføringsverdien til Ystani lik verdien for Alsåker uten en mer konkret vurdering. Samtidig så er det viktig å se hvilke verdier en ønsker å avbøte ved å sette vilkår om minstevannføring i det enkelte vassdrag.

På bakgrunn av de verdiene som er knyttet til landskap og biologisk mangfold så mener NVE at det må slippes vann forbi inntaket i Ystani hele året. En utbygging vil, etter NVEs syn, føre til en viss forringelse av landskapsopplevelsen i prosjektområdet, og sannsynligvis en mindre produksjon av bunndyr og insekter i elva.

Med et tilstrekkelig slipp av minstevannføring finner NVE at de landskapsmessige effektene kan avbøtes noe. Minstevannføring vil også være av vesentlig betydning for det biologiske livet i og langs elva som er tilpasset dagens vannføringsregime.

På grunnlag av vassdragets verdi som landskapselement og de økologiske forholdene i og langs elva, mener NVE at det må slippes en minstevannføring i Ystani på 100 l/s i perioden 1. mai til 30.

september og 20 l/s i perioden 1. oktober til 30. april. Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet skal hele tilsiget slippes forbi.

Med et slikt krav til minstevannføring vil produksjonen reduseres med ca. 0,5 GWh/år og produksjonen blir på ca. 3,5 GWh i et midlere år basert på søkers egne beregninger.

NVE anser ikke at dette er avgjørende for økonomien i prosjektet.

Det skal etableres måleanordning for registrering av minstevannføring. Dataene skal forelegges NVE på forespørsel. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen ivaretas gjennom godkjenning av detaljplanen.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Driften av kraftverket må være slik at kjøringen blir mest mulig jevn, og med myke overganger.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

NVE vil ikke godkjenne detaljplanen for anlegget før det foreligger en avklaring om nettkapasitet.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer i prosjektet, som utforming av inntaket, støydempning og miljøtilpasning av kraftstasjonen med mer, ligger under denne post.

Rørgaten skal graves ned på hele strekningen dersom NVE ikke godkjenner annet av miljømessige hensyn.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Endelig plassering og utforming av inntaksdammen må komme fram i detaljplanene. Utbygger må legge stor vekt på at rørgatetraseen blir så lite synlig som mulig etter at anlegget er ferdig.

Eventuelle terrengskader som følge av transport skal utbedres så raskt som mulig.

Konsesjonsvilkår for Yståni kraftverk, post 4		
Inntaksdam	kote	150
Vannvei	type	nedgravd rør
Kraftstasjon	kote	ca. 10

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Ev. pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader*Avkjøring til kraftstasjon*

NVE viser til uttalelse fra vegvesenet hvor de påpeker at både avkjøring til kraftstasjonen og plassering ift. riksveien må avklares nærmere gjennom egen reguleringsplan eller søknad om dispensasjon. Dersom det blir gitt konsesjon så ønsker vegvesenet å være en part i den videre planleggingen av kraftverket.

Forholdet til plan- og bygningsloven

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det er søkt etter forurensningsloven om tillatelse til å gjennomføre tiltaket. Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.